

Aleksi Wilenius

IDENTITEETIN MUODOSTUMISEEN VAIKUTTAVAT KIELELLISET TEKIJÄT JALKAPALLOCHANTEISSA

Informaatioteknologian ja viestinnän tiedekunta

Kandidaatintutkielma

Toukokuu 2024

TIIVISTELMÄ

Aleksi Wilenius: Identiteetin muodostumiseen vaikuttavat kielelliset tekijät jalkapallochanteissa
Kandidaatintutkielma
Tampereen yliopisto
Suomen kielen tutkinto-ohjelma
Toukokuu 2024

Tämä kandidaatintutkielma keskittyy tutkimaan, millaiset kielelliset tekijät vaikuttavat identiteetin rakentumiseen jalkapallochanttien, kannatuslaulujen, kontekstissa. Kannattajajoukot ovat ryhmiä, joissa on ihmisiä eri sukupolvista ja yhteiskuntaluokista. Chanteja esitettäessä heidän puheensa muovautuu yhdeksi. Ryhmien kielenkäyttö ilmentyy uudenaikaisessa lingvistisessä kontekstissa, sillä aiempaa lingvististä tutkimusta ei ole aiheen tiimoilta tehty.

Tutkielman aineistona toimii neljän eri Veikkausliigaseuran, FC Lahden, Seinäjoen Jalkapallokerhon, FC Interin ja Helsingin Jalkapalloklubin, kannattajaryhmiltä saadut chanttien sanoitukset. Aineistoa on yhteensä 116 chantin verran. Aineiston analyysimenetelmäni on käytetty tekstianalyysia, joskin analyysivaiheessa on hyödynnetty laadulliselle sisällönanalyysille tyypillistä redusointia, klusterointia ja abstrahointia. Tutkielma on luonteeltaan kvalitatiivinen.

Tutkimustulokset osoittavat, että identiteetin rakentumiseen vaikuttavia kielellisiä piirteitä on useita. Näitä ovat esimerkiksi murteiden, proprien, eriluonteisten adjektiivien ja paikanilmausten hyödyntäminen. Kielen avulla myös jaotellaan ihmisiä sisä- ja ulkoryhmiin, mikä luo identiteettiä.

Avainsanat: sosiolingvistiikka, jalkapallo, kannatuslaulut, identiteetti
Tämän julkaisun alkuperäisyys on tarkastettu Turnitin OriginalityCheck –ohjelmalla.

SISÄLLYS

1 Johdanto	1
2 Teoriatausta	3
2.1 Sosiolingvistiikka ja pragmatiikka	3
2.1.1 Sosiolingvistiikka	3
2.1.2 Pragmatiikka	3
2.2 Identiteetti	5
2.3. Jalkapallo	5
3 Aineisto ja tutkimusmenetelmä	7
3.1 Aineisto	7
3.2 Tutkimusmenetelmä	7
4 Analyysi	8
4.1 Nimet	8
4.1.1 Joukkueen tai kannattajaryhmän varsinainen nimi	8
4.1.2 Yleisnimi erisnimenä	10
4.2 Murre ja slang	12
4.2.1 Lahti	12
4.2.2 Turku	13
4.2.3 Seinäjoki	14
4.2.4 Helsinki	17
4.3 Paikanilmaukset	19
4.3.1 Kaupunki, kaupungin sijainnit ja historialliset kohteet	19
4.3.2 Jalkapalloon liittyvät paikat	21
4.3.3 Kannattajaelämä	22
4.4 Adjektiivit	26
4.4.1 Vertailumuodot	26
4.4.2 Vastustajaan kohdistetut adjektiivit	28
4.4.3 Absoluuttiset adjektiivit	29
4.5 Verbit	32
4.5.1 Mentaaliset verbit	32
4.5.2 Verbien kieltomuodot	34
4.5.3 Vastustajille suunnatut verbit	35
4.6 Adverbit	37
4.6.1 Paikan adverbit	37

4.6.2 Ajan adverbit	38
4.6.3 Tavan adverbit	40
5 Lopuksi	42
Lähteet	

1 JOHDANTO

Kertoessani kandidaatintutkielmani aiheesta ja aineistosta ihmisille, jotka eivät seuraa jalkapalloa, olen saanut kuulla ihmettelyjä siitä, eikö katsomosta kuulukaan vain erinäisiä kirosanoja ja tuomariin kohdistuvia solvauksia. Suomessa järjestäytynyt jalkapallokannattajatoiminta on saavuttanut paikoin yli 20 vuoden iän (Haapala 2015, Korhonen 2015), ja se on tuonut mukanaan katsomoihin erilaiset kannatuslaulut, chantit. Laulut muovaavat niin kannattajayhdistyksien kuin seurojen identiteettiä ja ovat osa jalkapallo-otteluun kuvaa.

Keskitynkin tutkielmassani tarkastelemaan juuri identiteettiä – tarkemmin katsottuna sen syntymiseen vaikuttavia kielellisiä tekijöitä. Aineistonani toimii neljältä Veikkausliigaseuralta saadut chanttien sanoitukset.

Suomessa chantteja ei ole juuri tutkittu. Maailmalla tutkimusta on tehty jonkin verran, mutta lingvistinen ote on jäänyt vähäiseksi. Thomas Hoffmannin artikkeli (2015), joka käsittelee kognitiivisen sosiolingvistiikan näkökulmia jalkapallochantteihin, toimii hyvänä esikuvana omalle tutkimukselleni.

Kaikkienensa jalkapallokannattajat ovat ryhmiä, joissa on ihmisiä eri sukupolvista ja yhteiskuntaluokista (Hognestad 2012, 25). On siis mielenkiintoista tutkia, miten ne viestivät ulospäin ja millaisin keinoin ne rakentavat identiteettiään suhteessa omaan seuraansa, vastustajan joukkueeseen tai muihin kaupunkeihin. Lisäksi, koska aikaisempaa tutkimusta ei suuremmissa määrin ole, tutkimukseni kohde ilmentää kielenkäyttöä uudenaikaisessa lingvistisessä ympäristössä ja tilanteessa. Hoffmann (2015, 274) viittaa Saussuren semiologiaan, jonka mukaan kielellisissä merkeissä on kaksi puolta: muoto ja merkitys. Hoffmann ottaa kuitenkin esiin kielen sosiaalisen, fyysisen ja kielellisen kontekstin. Juuri tästä näkökulmasta katsottuna onkin syytä tutkia myös suomalaisen katsomokulttuurin kieltä – se heijastelee yksittäistapauksessaan sosiaalista kielenkäyttöä, jossa eri ihmisryhmien puhe muuttuu yhdeksi. Jalkapallo on myös globaalisti toistuva ja yhteiskunnallisesti merkittävä laji.

Aloitan tekstini taustoittamalla chantteja ja yleisemmin jalkapallokulttuurin liittyviä seikkoja, asemoimalla tutkimukseni lingvistiseen kenttään ja avaamalla muutamia analyysini kannalta keskeisiä käsitteitä. Tästä siirryn aineiston ja tutkimusmenetelmän esittelyyn, joiden jälkeen ilmennän analyysini tulokset. Lopuksi kertaan keskeisimmät huomioni ja pohdin tulevia suuntia. Koko tutkielmani pääpainona on identiteettiin vaikuttavat kielelliset tekijät.

Tutkimuskysymykseni on seuraava: Millaiset chantteihin liittyvät kielelliset tekijät vaikuttavat jalkapallokannattajaryhmien identiteetin muodostumiseen?

2 TEORIATAUSTA

2.1 Sosiolingvistiikka ja pragmatiikka

2.1.1 Sosiolingvistiikka

Sosiolingvistiikka on kielentutkimuksen ala, joka tarkastelee kieltä sosiaalisessa ympäristössä (esim. Nuolijärvi 2000). Ala on laaja ja sen tutkimuskohteita ovat esimerkiksi kielen variaatio eri yhteisöissä, kielen funktiot vuorovaikutuksessa sekä kieleen liittyvät asenteet (Nuolijärvi ja Lappalainen 2020). Sosiolingvistiikan voidaan katsoa saaneen alkunsa 1960-luvulla Yhdysvalloissa William Labovin työn toimesta (Nieminen 1999). Sosiolingvistiikka on tavattu jakaa karkeasti kahtia: mikro- ja makrososiolingvistiikkaan. Mikrososiolingvistiikka tutkii esimerkiksi sitä, miten eri kielen varieteetit ovat yhteydessä yksilöiden sosiaalisten muuttujien, kuten iän kanssa. Makrososiolingvistiikka puolestaan keskittyy yhteisöjen tutkimiseen. Sosiolingvistiikan menetelmille keskeisin kielenmuoto on ollut puhe. (Nuolijärvi 2000.)

Tutkielmani pohjautuu sosiolingvistiseen traditioon. Sosiolingvistiikassa hyödynnettyjä käsitteitä, joita tutkielmassani keskeisimpänä ilmenee, ovat variantti, puhetilanne sekä puhe, *parole*, joka tosin on jo de Saussuren aikaisemmin käyttämä käsite. Variantilla tarkoitetaan kielellisen muuttujan konkreettista ilmentymää (Tieteen termipankki), puhetilanteella kontekstia, jossa puheakti tapahtuu (Tieteen termipankki) ja puheella kieltä, joka esiintyy konkreettisesti käytössä, ei-abstraktissa muodossa (Culioli, Liddle ja Stonham 1995, 1).

2.1.2 Pragmatiikka

Pragmatiikka on laaja kielentutkimuksen ala, joka on kiinnostunut kielen käytöstä, sen funktioista ja merkityksistä (Nikula 2000, 331). Tilannekohtaisuus ja konteksti ovat oleellinen osa merkitysten tulkintaa (VISK, Tieteen termipankki). Verschuerenin (1995) mukaan pragmatiikka on mahdollista nähdä näkökulmana kieleen, minkä myötä se voi tutkia kieltä kaikkialta äänenpainoista lauserakenteisiin. Keskeisimpänä on eri kielellisten valintojen funktiot, ja pragmatiikan erityispiirteenä voidaankin pitää ajatusta siitä, että ”kielenkäyttö on tavoitteellinen asia” (Nikula

2000, 338–340). Tarkastelen seuraavaksi muutamia tutkimukseni kannalta olennaisimpia ajatuksia, joita pragmatiikassa on esitetty.

Grice (1975) käytti termiä implikatuuri ilmaistakseen sitä, että kuulijalla on mahdollisuus päätellä puhujan viesti, koska puhujan tarkoitus on välittää informaatiota. Käsitteellä voidaan tarkoittaa myös lausumien taustaoletuksia (Tieteen termipankki). Jotta keskustelun osapuolet tavoittaisivat saman merkityksen, on heidän jaettava yhteisiä tietoja (Nikula 2000, 335). Tutkielmani kontekstissa siis laulujen vastaanottajan, joka voi hyvin olla niin vastustaja kuin puolueeton katsoja, on tiedostettava jossakin määrin lauluvan kannattajajoukon historia, suhteet muihin sekä erinäiset chanteissa esiintyvät ilmiöt ja paikat, jotta hän voi ymmärtää täyden merkityksen ja tiedostaa kielellisten valintojen osuuden identiteetin luomisessa. Toisaalta on selvää, että täydellistä yhteisymmärrystä on mahdotonta löytää ja että viestistä välittyy aina jotakin, sillä puhuja pyrkii välittämään haluttua informaatiota ja jotkin yleismaailmalliset taustaoletukset ovat automaattisesti läsnä.

Halliday (1973) esittää, että kielenkäytöllä on kolme tehtävää: välittää merkityksiä (ideational function), toimia sosiaalisten suhteiden luojana ja tunteiden välittäjänä (interpersonal function) sekä ilmaista, että kieli on yhtenäinen kokonaisuus (textual function). Tutkimukseni kannalta oleellisia ovat kaksi ensimmäistä, ja pragmatiikalle ominaisesti tutkin etenkin keskimmäistä kontekstin ja tarkoituksen näkökulmasta.

Kielenkäyttö on aina tavoitteellinen asia, ja se on motivoitua. Ihmisillä on jokin syy hyödyntää kielen keinoja ja tehdä erinäisiä valintoja. Nämä valinnat eivät kuitenkaan välttämättä ole tiedostettuja. (Thomas 1995, 111.) On siis syytä olettaa, että kannattajaryhmien chanteilla on aina jokin tavoite. Pragmatiikka on kiinnostunut siitä, miksi ihmiset käyttävät kieltä niin kuin käyttävät (Nikula 2000, 339), ja myös tämä tutkimus pyrkii samaan suhteuttaessaan aineiston chanteja siihen, miten identiteetti voi kielellisten valintojen myötä rakentua.

Kielen avulla välitetään merkityksiä. Näin on mahdollista tehdä sekä implisiittisesti että eksplisiittisesti. Viesti on eksplisiittinen, kun sen merkitys on havaittavissa suoraan siitä, mitä sanotaan. Implisiittisyydellä viitataan taas siihen, mitä on mahdollista ”lukea rivien väleistä”. (Nikula 2000, 349.) Rajanveto eksplisiittisyyden ja implisiittisyyden välillä on haastavaa, ja näiden välinen ero on riippuvainen kontekstista (Liashchova 2018, 9). Liashchovan mukaan mikään viestintä ei ole täysin eksplisiittistä, vaan esimerkiksi kuulijan käsitykset kielestä ja maailmasta vaikuttavat.

2.2 Identiteetti

Identiteetillä voidaan tarkoittaa ”tapoja, joilla ihmiset ymmärtävät ja määrittelevät itsensä suhteessa itseensä, sosiaaliseen ympäristöönsä sekä kulttuuriinsa” (Saastamoinen 2006, 172). Suoninen (2012) viittaa Zimmermanin tutkimukseen (1998), jossa Zimmerman erottelee identiteetin mukana kulkevaan (transportable), tilanteiseen ja vuorovaikutukselliseen. Mukana kulkevaan identiteettiin voidaan laskea esimerkiksi ikä ja sukupuoli. Tilanteinen identiteetti taas kuvastaa niitä rooleja, joissa toimimme. Tilanteinen identiteetti on usein sellainen asia, johon sekä edustaja että kanssatoimijat orientoituvat sujuvasti. Vuorovaikutusidentiteetillä tarkoitetaan jatkuvasti rakentuvia ja muuttuvia vuorovaikutusasemia. (Suoninen 2012.)

Identiteetti rakentuu jatkuvasti kielellisten kategorioiden kautta (Suoninen 2012). West ja Fenstermaker (2002) toteavat, että kategoriointia voidaan itsekategorisaatioon sekä toisten kategorisaatioon. Näin ollen ihmiset jakavat kielessä tapahtuvien elementtien myötä itsensä osaksi tiettyjä ryhmiä. Tällainen jaottelu luo identiteettiä. Ihmiset kuuluvat tai eivät kuulu tiettyihin kategorioihin, jolloin syntyy sisä- ja ulkoryhmiä.

2.3 Jalkapallo

Jalkapallo on maailman suosituin urheilulaji (esim. Siukonen ja Rantala 2006, Itkonen ja Nevala 2007). Sillä on 3,5 miljardia seuraajaa (World Population Review) ja sen vaikutukset ulottuvat populaarikulttuurista (esim. Heinonen 2005) poliittisiin päätöksiin (esim. Power ja muut 2020). Myös Suomessa se on lajeista harrastetuin (SPL).

Osa lajia on siihen kytkeytyvä kannattajakulttuuri. Osa tätä kulttuuria on kannatuslaulut eli chantit, jotka alkoivat yleistyä 1960-luvulta lähtien (Mortimer 2012). Niiden funktiot voivat vaihdella, kuten esimerkiksi Herd ja Löfgren (2020) osoittaa ja niille voidaan mieltää useita eri kuulijaryhmiä (Hoffman 2015, 279–280). Kärjistetyksi tarkoitetaan omaa joukkuetta erinäisin jalkapallo-ottelun aikana laulettavin lauluin. Vaikka jokaisella seuralla ja niiden kannattajilla on omat chanttinsa, on esimerkiksi melodioissa maailmanlaajuista toistoa ja kierrätystä. Omalaatuiset sanoitukset tuovat variaatiota chantteihin ja luovat osaltaan jokaisen kannattajaryhmän identiteettiä.

Löfgren ja Herdin sekä Hoffmanin ohella chantageja lingvistiksestä näkökulmasta on tutkinut esimerkiksi Fatoni, Santosa ja Djatmika (2020), Schoonderwoerd (2011) sekä Huddleston (2022). Tarkastelussa on ollut esimerkiksi identiteetti ja maskuliinisuus, mutta myös puhdasta tekstianalyysiä on suoritettu. Suomeen asti chantagejen lingvistinen tutkimus ei ole vielä rantautunut.

3 AINEISTO JA TUTKIMUSMENETELMÄ

3.1 Aineisto

Aineistonani toimii 116 chanttia, jotka ovat peräisin neljän eri Veikkausliigaseuran, FC Lahden, FC Interin, Seinäjoen Jalkapallokerhon sekä Helsingin Jalkapalloklubin, kannattajilta. Ne ovat pituudeltaan yhdestä rivistä puoleentoista sivuun ja ovat yleisimmin peleissä esitettyjä lauluja. Yhdeltä seuralta on 17:stä 52:een chanttia.

Aineisto sisältää erityyppisiä chanteja: osa kertoo oman joukkueen ylivoimaisuudesta, osa kotikaupungin kauneudesta ja osa on suunnattu vastustajille. Suurimmassa osassa aihepiiri on oman seuran tai joukkueen ympärillä, eikä esimerkiksi yksittäisille pelaajille suunnattuja chanteja juurikaan ole.

Vaikka aineistoa on vain neljältä seuralta kahdestatoista, antaa sen laajuus kuitenkin sopivat avaimet ilmiön tutkimiseen. On mahdollisuus suorittaa vertailua ja tutkia erilaisten keinojen toistuvuutta. Kun chanteja ei ole satoja kappaleita, on helpompi kiinnittää huomio myös pienempiin yksityiskohtiin. Seurojen maantieteellinen jakautuminen luo hyvät edellytykset sille, että chanttien ja kielen monimuotoisuus tulee esille.

3.2 Tutkimusmenetelmä

Tutkielmani on luonteeltaan kvalitatiivinen. Se keskittyy tarkastelemaan sitä, millaiset tekijät ovat chanteissa keskeisessä roolissa ja pyrkii erottelemaan näitä keinoja. Koska aiempaa tutkimusta on melko vähän, olen ollut lähes pakotettu induktiiviseen lähestymistapaan.

Analyysimenetelmänä olen käyttänyt tekstianalyysia. Toisaalta olen hyödyntänyt analyysivaiheessa laadulliselle sisällönanalyysille tyypillistä redusointia, klusterointia ja abstrahointia. Jaoin aineiston sanat kahdeksaan eri kategoriaan.

4 ANALYYSI

4.1 Nimet

Vaikka merkkien ja niiden kuvaamien kohteiden suhde voidaan nähdä mielivaltaisena, eivät merkitsemisjärjestelmät ole sosiaalisesti ja historiallisesti mielivaltaisia (Saussure 1983). Kun merkki on tullut osaksi sosiaalista kielenkäyttöä ja vakiinnuttanut merkityksensä, ei sitä voi enää muuttaa mielivaltaisesti (Levi-Strauss 1968). Peirce käsittää symbolin merkkeinä, jotka viittaavat johonkin entiteettiin tavalla, jonka merkitys on sovittu (Chandler 1994). Näiden ajatusten pohjalta miellän itse seurojen nimet eräänlaisina symboleina, ja vaikka proprien merkkijonot ovat sinällään mielivaltaisia, sisältävät ne selkeän merkityksen, joka on syntynyt historiallisesti. Erisnimien tehtävä on identifioiva (VISK § 596 ja § 553). Aivan kuin meidänkin erisnimemme, myös seurojen ja kannattajaryhmien nimet erottavat yksilön muista vastaavaan luokkaan kuuluvista jäsenistä. Itse proprista on mahdotonta tunnistaa sitä vastaavan asian lajia tai tyyppiä (VISK § 553), joten merkitys syntyy kontekstin ja sosiaalisten sopimusten kautta.

Aineistossani jokainen kannattajaryhmä viittaa itseensä tai seuraansa erisnimellä useamman eri kerran ja myös nimityksissä on saman ryhmän kohdalla variaatiota. Luokittelen seuraavaksi propriit kahteen eri kategoriaan niiden luonteen perusteella.

4.1.1 Joukkueen tai kannattajaryhmän varsinainen nimi

Selkeimpänä keinona käyttää erisnimiä ilmentyy joukkueen tai kannattajaryhmän varsinaisen nimen käyttäminen. Kun nimi on – ainakin kontekstissaan – tunnettu, sen käyttäminen identifioi kannattajaryhmän sekä seuran tukijaksi että sen osaksi. Se jakaa käyttäjänsä ”meihin” ja jättää yhteisöön kuulumattomat ”muihin”. Varsinaisen nimen käyttäminen on oikein tehokas keino identifioitua jalkapallon kontekstissa, sillä seurat nimetään toisistaan eroaviksi, eikä päädytä arkielämälle tyypillisiin tilanteisiin, joissa kaimojen nimistä ei voi päätellä sen enempää yksilön olemuksesta. Jalkapalloseuroja toki on määrällisesti vähemmän kuin ihmisiä, ja niidenkin joukossa on havaittavissa yhteneväisyyksiä, usein nimen osa voi olla esimerkiksi *Palloseura*, *IFK*, *Pallo*, *Palloilijat*, *FC*, *AC*, *IF* jne.

Kannattajat hyödyntävät lauluissaan sekä joukkueen kokonaista nimeä että siitä muodostettuja lyhenteitä. Molempien käyttötarkoitus on sama ja ne toimivat synonyymeinä viitaten samaan entiteettiin. Esimerkeissä 1–3 tuodaan esille koko nimi, kun taas esimerkeissä 4 ja 5 erisnimenä toimii seuran nimestä luotu lyhenne.

- (1) **Helsingin / Jalkapalloklubi** / me ollaan Stadista - -
- (2) **FC Lahti** hallitsee / ei määrää meitä Klubi ei KTP - -
- (3) - - kun **Inter Turku** käy hyökkäykseen / ei olla voi olla voi hienompaa - -
- (4) Nouskaa meidän **SJK:lle** / nostakaa huivit ilmaan - -
- (5) - - la laa la laa la laa la laa laa laa / **HJK, HJK** - -

Kun seuroihin viitataan niiden omilla nimillä, on kannattajien, itsen, nimittäminen usein häilyväisempää. Nimi saatetaan sanoa suoraan, mutta se on harvinaisempaa. Esimerkissä 6 Seinäjoen jalkapallokerhon kannattajat, Seinäjoen klopit, nimittävät laulussaan itseään juuri omalla nimellään. Tämä luo kuvan ryhmästä, joka identifioituu vahvasti juuri itseksensä.

- (6) Kerhoa me seurataan / ja ollaan **Seinäjoen Klopit** - -

Nimeäminen voidaan suorittaa myös katsomonosan kautta, kuten esimerkeissä 7 ja 8, mikä juontuu siitä, että samassa katsomonosassa voi samaan aikaan olla useampia kannattajaryhmittymiä, jotka muodostavat sen varsinaisen kokonaisuuden ja ryhmän, joka lauluja pelissä laulaa. Tällaisissa tapauksissa kannattajat identifioituvat enemmänkin fyysisen asemansa ja kollektiivisuutensa kautta.

- (7) - - O:sta alkanut matka ohi on / Inter pelaa taas ja laulaa **Itäpääty** - -
- (8) - - joka reissulta aina palaan / **Klubipäätyyn** laulamaan - -

Seuraavaksi siirryn käsittelemään tapauksia, joissa yleisnimi toimii erinimen asemassa. Ne toimivat samassa tarkoitteessa varsinaisten nimien rinnalla.

4.1.2 Yleisnimi erisnimenä

Variaatiota nimeämiseen tuo erilaisten yleisnimien hyödyntäminen erisnimen asemassa. Usein käytetään adjektiiveja, jotka pyrkivät maalamaan seurasta tietynlaisen kuvan tai kuvastamaan sen luonnetta. Ne kertovat siitä, miten kannattajat seuransa näkevät. Superlatiivien käyttö on tavanomaista, mikä näkyy esimerkeistä 9 ja 10. Tämän lisäksi seuran tunnusomaisia värejä tuodaan esiin ja niitä käytetään synonyymeinä seuran nimelle, kuten esimerkeissä 11 ja 12.

(9) -- mein turkulainen unelma / **Valtakunnan kaunein seura** --

(10) Oo / **Stadin suurin** / **Stadin kaunein** --

(11) -- ja joskus vielä rakkaat **mustapaidat** Euroopassa nään / ja kun aamu on, en tiedä mistä herään

(12) -- kehdest hautaan **Sinimusta** / ikuisesti me nimees vannotaan

Näiden keinojen ohella esiintyy ilmauksia, jotka ovat laskettavissa propreiksi, vaikka niiden asu on appellatiivinen. Tällaiset sanat ovat seurojen lempinimiä, kuten *Kuhnurit* viitattaessa FC Lahteen tai *Kerho* ja *Klubi* viitattaessa Seinäjoen Jalkapallokerhoon ja Helsingin Jalkapalloklubiin. Toisaalta jälkimmäiset tapaukset eroavat ensimmäisestä siinä, että niiden kohdalla lempinimi kytkeytyy seuran varsinaiseen nimeen ja on siihen liittyvän yhdyssanan perusosa. Joka tapauksessa jokainen esimerkki voidaan mieltää aivan tavanomaiseksi substantiiviksi, josta on muodostettu jalkapallon kontekstissa erisnimi, sillä niiden käyttö on tullut vakiintuneeksi juuri tiettyjen seurojen kohdalla. Lempinimen käyttö varsinaisen nimen rinnalla luo osaltaan identiteettiä ja tekee siitä syvempää.

Herd ja Löfgren (2020) tuovat esiin parodian roolin ruotsalaisissa chanteissa. Sama ilmiö on havaittavissa Suomessa, kun tarkastellaan sitä, miten kannattajaryhmät puhuvat itsestään. Ryhmät voivat käyttää itsestään sellaisia nimityksiä, jotka eivät varsinaisesti ole kovinkaan mairittelevia. Esimerkeissä 13 ja 14 FC Lahden kannattajat tituleeraavat itseään *apinoiksi* ja *vamuleiksi*, ja molempia näistä termeistä on käytetty myös vastustajien puolelta alatyylisinä synonyymeinä lahtelaiskannattajista. Kun ryhmä ottaa pilkkanimen omakseen, antaa se kuvan siitä, että porukka on se mikä se on, juuri he ja että sen itsetunto on vahva. Ryhmä riisuu vastustajat aseistaan parodioimalla

itse itsensä. Tällöin asia kuitataan huumorilla, eikä iva osu enää maaliinsa. FC Inter pohjaa kokonaisen laulun nimittämällä itseään *Hinaajiksi*, jolla tavoin on tavattu kuvata turkulaisseuraa ja sen kannattajia halventavaan sävyyn. Tämä käy ilmi esimerkiksi 15.

(13) - - oi, oi, oi tsäntit soi / **Lahti-apinat** pippaloi - -

(14) - - vettä sataa ja aurinko ei paista / terassilla näkee monenlaista / kasuaalii ja **vamulii** / kohta ollaan jo loota kii
- -

(15) Toiset jengit mul on ilmaa / Mä olen **Hinaaja!** / Toki vihaan jarruraitaa / Mä olen **Hinaaja!** // Oo-oo-oooo / Mä olen **Hinaaja!** / Oo-oo-oooo / Mä olen **Hinaaja!**

Kannattajat voivat siis käyttää itsestään ja seurastaan erityylishä nimityksiä. Niillä kaikilla on kuitenkin propreille tyypillinen identifioiva vaikutus. Otan seuraavaksi käsittelyyn chanteissa esiintyvän murteellisuuden.

4.2 Murre ja slangit

Jokaisen kannattajaryhmän chanteissa esiintyy piirteitä, jotka voidaan mieltää niiden maantieteelliselle alueelleen luonteviksi. Tämänkaltainen kielellinen variaatio ilmenee murteille tyypillisinä muotopiirteinä ja sanavalintoina, Helsingin tapauksessa slangin käyttönä.

On kuitenkin selvää, että kannattajaryhmät eivät kokoa yhteen jäsentensä idiolekteja muodostaen yhtenäisen puhutavan, vaan murteellisuutta hyödynnetään oman kotipaikan esiin tuomisessa, ihmisryhmien – meidän ja teidän – kategorisoinnissa sekä erottautumisessa. Lisäksi leikitään assosiaatioilla: Esimerkiksi slangia saatetaan sitä puhumattomien toimesta pitää tärkeilevänä ja ylimielisenä (Mielikäinen ja Palander 2002, 103). HJK:n kannattajat voivat siis samaan aikaan tuoda esiin omaan identiteettiin liittyvän puhetyylin sekä tahallisesti ärsyttää muita leikkimällä kielenkäytöllään. Toisaalta taas esimerkiksi eteläpohjalaisia murteita on voitu pitää jäyhinä ja jäykkinä (Mielikäinen ja Palander 2002). Käyttämällä selvästi murteellista kieltä SJK:n kannattajat voivat sekä olla itsestään ja juuristaan ylpeitä että parodisoida itseään ja omaa puhetapaansa, jolloin muut eivät voi käyttää sitä heitä vastaan.

Seuraavaksi esittelen, millaista alueellista variaatiota eri kannattajaryhmien chanteista löytyy. Käyn läpi kaupungin kerrallaan. Nostan esiin piirteitä, jotka ilmaisevat maantieteelliselle alueelle tyypillistä tapaa käyttää kieltä. Nämä keinot luovat eroa muihin ja vahvistavat niiden käyttäjien paikallista identiteettiä.

4.2.1 Lahti

FC Lahden chanteissa selvimpänä piirteenä nousee esiin *t:n* heikon asteen vastineet. Aineistosta erittelemästäni 29 murteellisesta ilmaisusta 16 liittyy *t:n* heikon asteen vastineisiin. Yleisin ilmentymä on kato. Tämänkaltaisissa tilanteissa yleiskielen *d* jätetään kokonaan sanomatta, eikä sitä korvata muilla konsonanteilla. Esimerkeissä 16 ja 17 on havaittavissa kyseinen muoto.

(16) - - **Lahelle syäme**in lyö / oli aamu, tai päivä tai ilta tai yö / ylväänä laulumme soi / niin kuin se **soi'a** vain voi

(17) Tunnen ikävää, kun mastot taakseni jää / ja suunta on **Lahesta** pois / onneks illalla taas, mastot **nähä** mä saan -

Kadon ohella esimerkiksi *j* on yleinen vastine, mikä viittaa enemmän kaakkoismurteille tyypillisiin piirteisiin kuin varsinaisesti hämäläismurteisiin. Lahden maantieteellisen sijainnin vuoksi on kuitenkin ymmärrettävää, että lahtelaisten puheessa on myös kaakkoismurteelle ominaisia piirteitä, ja sijoittuahan Lahti myös tarkemmin ottaen kaakkoishämäläisten murteiden alueelle. Tällöin voidaan – vertailtaessa perihämäläisiin murteisiin, joissa ei esiinny yleensä *j*-muotoa – ajatella, että lahtelaiset ovat tässä tapauksessa enemmän kallellaan kaakkoismurteisiin ja identifioituvat enemmän kaakon ihmisinä kuin hämäläisinä. Tämä on toisaalta melko pitkälle viety johtopäätös, eivätkä ihmiset tai ihmisryhmät välttämättä mieti idiolektinsa kohdalla sitä, millaiset piirteet sijoittuvat millekin murrealueelle ja miten identifioitua tietynlaisen tyylin edustajaksi, vaan he vain puhuvat alueellensa ja sosiaaliselle ympäristölleen tyypillistä kieltä. Kyse on siis enemmänkin historiallisesta, mutta jatkuvasti muuttuvasta, tavasta kuin niinkään tietoisesta ratkaisusta. Esimerkit 18 ja 19 osoittavat, kuinka myös *j* toimii *t*:n heikon asteen vastineena.

(18) - - kun liittyy **teijän** jengiin / saa päähän sixpäkin - -

(19) - - juhlia **voijaan** aamuun asti / kyyit tarjoaa miekkataksi - -

t:n heikon asteen vastineiden ohella huomio kiinnittyy jälkitavujen *eA*- sekä *OA*-yhdistelmiin. Tällaisia tapauksia aineiston murrepiirteistä on vain 3 eli huomattavasti vähemmän kuin aiemmin esiteltyjä *t*:n heikon asteen vastineita. Tällaiset yhdistelmät ilmenevät *ee*- ja *OO*-muodoissa, ja niitä voidaan pitää hämäläismurteille tyypillisinä variaatiopiirteinä. Esimerkki 20 ilmentää jälkitavun *eA*-yhdistelmän muutosta *ee*-muotoon ja 21 *OA*-yhdistelmän muuntumista *OO*-muotoon.

(20) - - kuuluvaan ääneen ja **selkeesti** / FC Lahti ikuisesti

(21) - - taas matsin jälkeen / me **voitto** juhliitaan / ja FC Lahelle lauletaan - -

Esimerkiksi nämä piirteet ilmentävät lahtelaisten chanteissa käyttämää kieltä. Kannattajien yhteinen kieli heijastelee alueen puhekieltä. Se on heille ominaista ja erottaa heidät muista.

4.2.2 Turku

FC Inter ja sen kannattajat kuuluvat turkulaisina lounaismurteiden alueelle. Aineiston yleisimpänä murrepiirteenä ilmenee loppuheitto, joka onkin oikein tyypillinen lounaismurteiden piirre. Loppuheittoa on havaittavissa myös FC Lahden chanteissa, joissa toki ilmiö on määrällisesti huomattavista pienempimuotoisempi: Lahden tapauksessa, jossa chanteja on ylipäänsä suurempi määrä, esiintymiä on neljä, kun taas Interin kohdalla niitä on yhdeksän. On myös syytä huomioida se, että turkulaisten kohdalla prosentuaalinen osuus on hyvinkin suuri, sillä kaikkienensa havaittuja murrepiirteiden ilmentymiä on 13. Siinä missä yleiskielen *d*:n vastineena toiminut kato näkyy lahtelaisille leimallisena, on loppuheitto turkulaiset muista erottava piirre. Se leimaa kielenkäyttäjän, joka on tässä tapauksessa kokonainen ryhmä, alueensa edustajaksi ja tekee eroa muihin, maantieteellisesti eri alueille sijoittuviin ryhmiin. Esimerkit 22 ja 23 esittelevät loppuheiton näkymistä Inter-kannattajien chanteissa.

(22) - - Sun **tahtos, taitos, peli-ilos** / saa meidätkin taas uskomaan - -

(23) - - **Vuodest** toiseen sua seurataan / ei parempaa oo päällä maan

Loppuheiton ohella ilmenee tapaus, joka voidaan mieltää pronominin muotovariaatioksi. Esimerkissä 24 ilmenevä pronomini *mein* ei ole sisäheitolle tyypilliseen tapaan kolme- tai useampitavuinen, mutta sen toisen avoimen tavun loppuvokaali on kadonnut. Näin ollen sana käyttäytyy sisäheiton tapaisesti. Kuten loppuheitto, myös sisäheitto on lounaismurteille tyypillinen piirre. Vaikka pronominin muotovariaatiotapauksia on aineistossa vain yksi, on se selvästi muista ryhmistä, joissa vastaavaa ei ilmene, erottuva piirre. Chantin osana se jäljentää turkulaisille tyypillistä kieltä ja identifioi heidät heiksi.

(24) - - **Mein** turkulainen unelma / Valtakunnan kaunein seura / Täältä Aurajoen rannoilta - -

Niin loppuheitto kuin pronominin muotovariaatio erottaa FC Interin kannattajien kollektiivisen idiolektin muista ryhmistä. Murteellisia piirteitä ei määrällisesti ole loputtomasti, mutta niitä esiintyessä tapaukset ovat vahvoja ja tunnistettavia.

4.2.3 Seinäjoki

Etelä-Pohjanmaan murretta on pidetty esimerkiksi Martti Rapolan toimesta omaleimaisena ja selvärajaisena (Aarikka 2023). Aineistostani nouseekin seinäjokisten osalta piirteitä, jotka erottuvat selvästi muusta chanteissa käytetystä kielestä. Koska eroavaisuudet ovat muihin ryhmiin ja niiden edustamiin kaupunkeihin nähden suuria, nousee identifioituminen ja samalla mahdollinen parodiointi ryhmien joukosta selvimmin esiin. Toisaalta, vaikka murteelliset seikat ovatkin ilmeisen havaittavia, on niitä verrattain pieni määrä, 13 kappaletta. On kuitenkin syytä huomioida se, että SJK:n kohdalla myös saatujen chanttien määrä on suhteessa muihin vähäisin. Näin ollen havaittujen piirteiden määrä on tasavertaisessa suhteessa muuhun aineistoon. Muista aineiston alueista ja niiden murrepiirteiden ilmentymistä eteläpohjalaisten murteiden edustaja erottuu sillä, että sille tyypillisiä piirteitä esiintyy monimuotoisemmin. Kun aikaisemmin esitellyt lahtelaiset ja turkulaiset chantit omaavat pääosin 1–2 hallitsevaa piirrettä, on seinäjokisten lauluissa useampia erilaisia Etelä-Pohjanmaan murteelle tyypillisiä piirteitä. Esittelen seuraavaksi neljä mielenkiintoisinta ilmentymää.

Aineiston joukosta löytyy yksi adjektiivi ja yksi adverbi, joissa esiintyy *eA*-vokaaliyhtymän muuntuminen *iA*-muotoon. Vaikka Kettusen murrekartaston (Kettunen 1940) mukaan vastaavanlaisia variantteja ilmenee myös muilla murrealueilla, eroaa seinäjokisten käyttämä variaatio muusta aineistosta. FC Lahden kannattajien käyttämässä kielessä esiintyy kaksi kappaletta *eA*-vokaaliyhtymän vastineita, muun aineiston osalta vastaavaa äännepiirrettä ei tavata. Kun lahtelaisten *eA*:n variantiksi muotoutuu *ee*, on seinäjokisilla vastaava *iA*. Sinänsä pienimuotoinen ja määrällisesti suhteellisen harvinainen seikka tekee selvää erontekoa ryhmien ja niiden käyttämän kielen välille. Neutraalille, tai vaihtoehtoisesti jommankumman alueen paikalliselle, kuulijalle ero on selvä. Toiselle ilmaisu voi tuntua täysin vieraalta, toiselle juuri omalta, osalta identiteettiä. Näin syntyy selvä eronteko ”meihin” ja ”teihin”. Esimerkit 25 ja 26 ilmaisevat SJK:n kannattajien käyttämän variaation.

(25) Nöyryys pois en oo kenenkään renki! **Ylpiänä** seison vaik’ täs menis henki! - -

(26) - - Kaikkialle seurataan ja aina huudetaan. / **Komiasti** raikaa Pohojammaa!

Jälkimmäisestä esimerkistä löytyy myös seuraava tarkasteltava murrepiirre, svaa-vokaalin ilmeneminen. Ilmiö on tyypillinen pohjalaismurteille, mutta se on havaittavissa myös esimerkiksi savolaismurteista (VISK § 33). Sinällään svaa-vokaalin muodossa esiintyvä epenteesi ei siis identifioi kielenkäyttäjää juuri eteläpohjanmaalaiseksi. Selvän eron se kuitenkin ilmaisuun tuo, ja koska aineistoa on seinäjokisten lisäksi ainoastaan helsinkiläisiltä, lahtelaisilta ja turkulaisilta, erottuu se muusta aineistosta ja muiden ryhmien kielenkäytöstä. Turkulaisten sisäheittoon peilattuna piirre on mielenkiintoinen, sillä svaa-vokaalin ilmenemistä voidaan pitää sisäheitolle vastakkaisena ilmiönä. Kuten esimerkki 27 osoittaa, osuu svaa-vokaalin lisäys propriin *Pohjanmaa*. Tämä luo selkeää painotusta sille, millaisena ryhmä haluaa muiden heidät näkevän. Kun nimi on ilmaistu omalaatuisella kielellä, sitoo se ryhmän yhä vahvemmin kiinni omaan maantieteelliseen sijaintiinsa edustaen sitä ja sen murrealuetta, ihmisiä itsessään, ylpeästi.

(27) - - Kaikkialle seurataan ja aina huudetaan. / Komiasti raikaa **Pohjammaa!**

Kolmantena piirteenä esiin nousee jälkitavun vokaalien välisen *h:n* säilyminen. Tämäkin on pohjalaismurteille ominainen muotoseikka (VISK § 20), ja koko aineiston mitassa se erottuu selvästi erilaisena ja omalaatuisena tekijänä. Näin voimakkaasti esiin ponnahtava seikka luo vahvasti tietynlaista identiteettiä sen erotellessa puhujat ”meihin” ja ”muihin”. Esimerkki 28 esittelee jälkitavun vokaalien välisen *h:n* säilymistä. Esimerkin tapauksessa illatiivi saa lisäyksenä *h:n*, joka on osa ketjua CVhV.

(28) - - Lauletaan **voittohon** asti / notta kuulee koko Pohjanmaa! - -

Esimerkistä 28 on havaittavissa myös viimeinen Etelä-Pohjanmaan murretta käsittelevä piirre. Kun variaatiopiirteiden käsittely on painottunut aiemmin tässä tekstissä fonologisiin ja morfologisiin seikkoihin, siirrytään nyt sanaston ilmiöihin. Etelä-Pohjanmaan murteessa ilmenevä ilmaus *notta* on sulautuma sanoista *niin* ja *jotta* (Aapala 2019). Sana on leimallisesti eteläpohjanmaalainen ja se ponnahtaa esiin aineiston muusta kielestä. Kun sana ei ole muilla alueilla käytössä, leimaa se käyttäjänsä tietyn puhutavan ja alueen edustajaksi. Tällöin myös eronteko muihin tapahtuu voimakkaasti. Esimerkki 29 esittelee *notta*-sanon ilmenemisen chantissa.

(29) - - Lauletaan voittohon asti / **notta** kuulee koko Pohjanmaa! - -

Voisi sanoa, että seinäjokisten chanteissa näkyy voimakkaimmin alueen murteellisuus, mutta se voi toisaalta johtua Etelä-Pohjanmaan murteen luonteesta, joka on muutoinkin omalaatuinen. Kun murteellisuus ja murteelliset ilmaukset nousevat selvästi esiin kannattajaryhmän chanteista, herää kysymys sen vaikutuksista identiteettiin. Jos esimerkiksi eteläpohjalaismurteita voidaan pitää maallikoiden toimesta ”hauskoina” tai ”juntteina”, miten puhujat itse kokevat asian? Käyttävätkö kannattajat murteellisuutta parodioidakseen itseään vai vahvistaakseen paikallista identiteettiään? Tämä ei sinällään päde ainoastaan seinäjokisiin, vaan saman kysymyksen voi esittää esimerkiksi turkulaisten kohdalla, aiheuttavathan lounaismurteet ja itse turkulaisuus vahvoja mielipiteitä ihmisten keskuudessa. On kuitenkin selvää, että mitä voimakkaammin murteelliset piirteet esiintyvät, sitä selvemmin niillä halutaan tuoda jotakin esille. Ainoastaan tämän aineiston valossa ja ilman haastatteluja on mahdotonta sanoa varmaksi, viestivätkö kannattajaryhmät – ja tässä tapauksessa juuri seinäjokiset – vakavasti vai itseään parodioiden. Joka tapauksessa murteellisten ilmausten vaikutus identiteetin syntyyn on voimakas.

4.2.4 Helsinki

Kun päätin tarkastelun SJK:n ja Etelä-Pohjanmaan murteen osalta sanaston tason ilmiöön, jatkan nyt Helsinkiin siirtyessäni vastaavalla katsannolla. HJK:n chanteista poimin aineistoa analysoidessani lähinnä Stadin slangille ominaisia ilmauksia, enkä erotellut tarkemmin esimerkiksi eteläsuomalaiselle tai helsinkiläiselle puhekielelle tyypilliseksi luokiteltavia piirteitä, joita on alueelta valunut supralokalisaaion merkeissä myös aineiston muihin kaupunkeihin. Heikki Hurttan (2005) mukaan murre on kokonainen kielijärjestelmä, kun taas slangit pohjautuu pitkälti sanaston tason ilmiöihin. Slangin luonteen vuoksi keskityn chanteissa esiintyvään sanastoon, vaikka Hurttan toteaa, että slangilla on myös toisaalta esimerkiksi omalaatuisia äännepiirteitä.

Vaikka monessa helsinkiläisten chantissa on yksittäisiä slangille ominaisia sanoja, pohjautuu aineistossa ainoastaan yksi varsinaisesti pelkälle slangille. Tämä ei sinänsä ole tavatonta: jos tekee vertailua muihin kannattajaryhmiin, on niidenkin murteelliset ilmaukset melko hillittyjä, eivätkä kokonaiset chantit ole täynnä ainoastaan murteellista ilmaisua. Mutta koska HJK:n yksittäisessä chantissa ilmentyy monia eri slangisanoja, joista osaa käytetään myös muissa lauluissa, esittelen seuraavaksi sen esimerkkien kautta slangin vaikutusta HJK-kannattajien ilmaisuun.

Esimerkit 30 ja 31 ovat samasta chantista, jossa slangisanoja ilmenee taajaan. Olen lihavoanut Stadin slangiksi mieltämäni ilmaukset.

(30) Jo snadin **skloddina**, / sen **bonjasin**, / kun bolliksella matsii **tsiigas**. / Ei **stadin kundilla**, / vaihtohtoo oo, / kun **sjungaa** aina puolest hoojikoon / na na naa na... // On käyty euroopas, / on tähtii rinnas kaks / ja bollis vaihtui **fiiniks stadikaks**. / Mut täällä vieläkin / mä **luudaan** tietenkin, / **sjungaan** puolest klubin, puolest helsingin / na na naa na... - -

(31)-- Viel vanhan **kubbena** / mä **tsöraan tölikään**, / kun klubi **skulaa** / en mä koskaan **himaan** jää. / Vaik ei **klappit** kantas / joutuis **tsittaamaan** / niin kähee ääni penkist alkaa **sjungaamaan** / na na naa na... // Ja sitten kun mut **skrubuun** heivataan, / mun **frendit** tulee maljan **divamaan**. / Täs klubin **kundi** lepää **stadin** mullissa / eiköhän me viel sen muistoks **sjungata** / na na naa na...

Vaikka osa esimerkkien 30 ja 31 ilmauksista on valunut koko Suomen puhekieleen, on joukossa myös sanoja, jotka saattavat slangia osaamatonta kummastuttaa. Tällä itsessään on suuri vaikutus siihen, että ihmiset jakautuvat ”meihin” ja ”muihin” – niihin, jotka ymmärtävät ja niihin, jotka eivät kieltä osaa. Sillä, että osaamme suomea, on suuri merkitys, kun koemme itsemme suomalaiksi. Kun helsinkiläiset käyttävät ulosannissaan slangia, vahvistaa se heidän omalaatuisuuttaan ja paikallista identiteettiään. Slangin hyödyntäminen chantissa tekee eroa kaupunkien ja niiden seurojen välille. Toisaalta slangi itsessään ei välttämättä erota joukkuetta toisesta, sillä Helsingissä on useita seuroja. Identifioitumisen osalta sillä on kuitenkin samankaltainen vaikutus kuin aiemmin esittelemilläni murrealueilla: tehdä eroa eri alueiden ja niiden ihmisten välille. Oma seura on omanlaisensa.

4.3 Paikanilmaukset

Jokaisen kannattajaryhmän chanteista on erotettavissa paikkoja, jotka luovat osaltaan identiteettiä. Tämänkaltaisia lokaatioita voivat olla esimerkiksi kannattajien suosimat baarit, oman kaupungin tunnistettavat paikat, seuran historiaan kytkeytyvät sijainnit sekä jalkapalloilulliset, mahdollisesti ei-fyysiset sijainnit. Lisäksi kannatuslauluissa mainitaan paikanilmauksia, jotka ovat liitettävissä yleiseen kannattajaelämään.

Tutkailen seuraavaksi läpi tämänkaltaisia ilmauksia, jotka olen jakanut luvun kolmeen alalukuun. Niistä ensimmäinen käsittelee paikkoja, jotka liittyvät kaupunkiin ja seuran historiaan sekä näiden pohjalta johdettuja metaforia. Toinen alaluku keskittyy jalkapallollisiin paikkoihin, jotka ovat osaltaan ei-fyysisiä. Kolmantena alalukuna on kannattajaelämään liittyvät sijainnit ja niitä nimittävät ilmaukset.

4.3.1 Kaupunki, kaupungin sijainnit ja historialliset kohteet

Yksi toistuvien chanteista löytyvä paikanilmaus on kaupungin varsinainen nimi. Tällä ei siis tuoda esiin mitään tiettyä kaupungista löytyvää kohdetta, vaan osoitetaan, mihin kaupunkiin seura kuuluu ja millaisiksi sen kannattajat itsensä lukevat. Kaupungin nimen ilmaiseminen tekee eroa muihin seuroihin ja niiden kannattajiin, jakaa ihmiset ”meihin” ja ”muihin”. Esimerkeistä 32 ja 33 näkyy, kuinka kaupungin nimi voi olla osa chanttia. Esimerkki 33 osoittaa myös sen, kuinka maakunnan nimeä voidaan hyödyntää.

(32) - - Oi **Lahti** on / Oi **Lahti** on niin ihana / Siel on bissee, hauskaa ja äfsee / oi **Lahti** on niin ihana - -

(33) Ylpeys koko Lakeudun, värit musta ja kultainen! / **Seinäjoki** ja Pohjanmaa, ei luovutea koskaan! - -

Jokaisen kannattajaryhmän chanteista on löydettävissä ilmauksia, joilla kuvataan jotakin oman kaupungin konkreettista sijaintia. Tällaisten paikkojen nostaminen tuo esiin kaupungin ihmisille olennaisia kohteita, jotka ovat osaltaan luomassa kokemusta siitä, mikä on vaikkapa Turkoa tai millaiset seikat tekevät Turusta Turun. Näiden paikkojen myötä kaupunkilaiset käsittelevät omaa suhdettaan kotiinsa ja tuovat esille niiden merkityksellisyyttä. Tämän lisäksi omalaatuiset paikat tekevät eroa muihin kaupunkeihin. Esimerkki 34 esittelee, kuinka juuri turkulaiset hyödyntävät omalle kaupungille keskeisiä paikanilmauksia. Myös Kupittaa on jalkapallon kontekstissa olennainen kaupunginosa, sillä Interin kotistadion sijaitsee siellä.

(34) Me ollaan Inter Turusta / Varsinaisesta Suomesta / **Aurajoen** rannoilta / **Turun linnan** varjoista / **Kupittaa** on kotimme - -

Konkreettisten paikkojen lisäksi omaan kaupunkiin on mahdollista viitata erilaisin metaforin. Myös tämänkaltaiset metaforat pyrkivät erottamaan kaupungin toisesta. Ne keskittyvät sellaisiin seikkoihin, jotka tekevät yhtä lailla kaupungista tunnistettavan. Metaforat viittaavat pääosin johonkin keskeiseen objektiin, kuten esimerkiksi 35 voi huomata. Lahtelaiskannattajat luovat omaa paikallisidentiteettiään esimerkiksi Lahden radiomastoihin, konkreettiseen sijaintiin, viittaamalla. Niistä kuitenkin puhutaan metaforisesti *mastoina*. Tämä keino, jossa radiomastoista ei puhuta niiden konkreettisella nimellä, luo kuvan siitä, että kohde on lahtelaisille niin keskeinen, että sitä on turha kuvata varsinaisen nimen kautta.

(35) Tunnen ikävää, kun **mastot** taakseni jää / ja suunta on Lahesta pois / onneks illalla taas, **mastot** nähä mä saan / - - jos pitäis kuolla nyt pois / mun viime toiveeni ois / nähä **mastot** viel taivasta päin

Jotkin paikanilmaukset liittyvät seuran historiaan. Näiden merkitys yhteisölle on oleellinen, sillä seurojen koko identiteetti rakentuu osaltaan niiden historian päälle. Myös kannattajat pitävät seuran historiaan liittyviä asioita, paikkoja ja tapahtumia merkityksellisinä. Historia on kannattajille ylpeyden asia ja chanteissa pyritään tuomaan seuran perinteitä esille. Usein ilmassa saattaa myös olla kilpailua siitä, millä seuralla on pitkät perinteet, menestyksekkäs historia tai pitkä ikä. Näitä ominaisuuksia tavoitellaan. Esimerkit 36 ja 37 osoittavat, miten seuran historiaan liittyviä paikanilmauksia hyödynnetään. HJK-kannattajat laulavat perustamisestaan, lahtelaiset ensimmäisestä Euro-otteluparistaan.

(36) **Kaisaniemen pallokenttä** / kesäkuu 07 / sadan vuoden jälkeen täällä - -

(37) - - En koskaan saata tietää, milloin **Tiranaan** tieni vie tää / Matka miehen vieraan tunnetun - -

Vaikka paikkojen nimeäminen onkin oiva tapa tuoda esiin seuran historiaa ja luoda identiteettiä, on chanttien vastaanottajalla merkitystä sanojen tulkitsemisessa. Jos kuulija on ensimmäistä kertaa Veikkausliiga-ottelussa eikä ole kuullut seuroista ennen mitään, on helposti mahdollista, että chanteissa mainitut kohteet eivät korreloidu kannattajien tarkoitteen mukaisesti. Tällöin identiteetti rakentuu oman, tiedostavan joukon kesken, mutta viestin ja itsestään tietynlaisen kuvan antaminen ei ulotu niin sanottuun maallikkoon asti.

Kaikkienensa tämän luvun tyyppiset ilmaukset ovat aineistossa määrällisesti melko pienessä roolissa, jos vertaa esimerkiksi nimiin, joilla viitataan seuraan tai kannattajiin. Funktionsa puolesta rooli on kuitenkin suurempi. Luvun esittelemät ilmaustyyppit ovat tukemassa sitä identifioivaa tehtävää, joka myös propreilla on. Ne syventävät identiteettiä ja tuovat erilaisen väylän ilmaista jotakin merkityksellistä.

4.3.2 Jalkapalloon liittyvät paikat

Toiseksi alaluvuksi olen erotellut jalkapalloon vahvemmin kytkeytyvät paikanilmaukset. Tällaiset substantiivit eivät viittaa mihinkään konkreettiseen sijaintiin, vaan ne ilmaisevat seuran sijaintia jalkapalloilullisella kartalla. Ilmaukset siis vahvistavat seurayhteisön urheilullista identiteettiä. Pääosin tämänkaltaiset substantiivit viittaavat seuran menestykseen asemoimalla joukkueen esimerkiksi tiettyihin sarjoihin. Esimerkki 38 esittelee, kuinka voimakkaasti jalkapalloon liittyvät, fyysistä sijaintia kuvaamattomat paikanilmaukset esiintyvät chanteissa.

(38) - - On mestaruuksia / **cupista** ja **liigasta** / Ollaan oltu **Euroopassa** - -

Aina tämänkaltaiset paikanilmaukset eivät kuitenkaan tuo esiin joukkueen menestystä. Esimerkissä 39 FC Lahden kannattajat laulavat *kolmosdivarista*. Tällöin tarkoitus ei ole korostaa joukkueen urheilullista menestystä tai jalkapalloilullista asemaa, vaan kuvata sitä, kuinka kannattajat rakastavat seuraansa huolimatta siitä, millä sarjatasolla se pelaa. On kuitenkin selvää, että myös tämänkaltaisen paikanilmaus kiinnittää kannatuslaulut jalkapalloon. Tämän lisäksi alempien sarjatasojen maininnan hyödyntäminen osana chanttia luo syvyyttä kannattajien ja joukkueen väliseen suhteeseen sekä kannattajien identiteettiin.

(39) - - Mutta silti, / suo ikuisesti rakastan / FC Lahti / vaikka **kolmosdivariin** me tiputtais, / suo rakastan!

Edellisten lisäksi aineistosta löytyy ilmauksia, kuten *kenttä*, joka kiinnittää chantit itse lajiin ja joukkueen konkreettiseen tekemiseen. Myös tämänkaltaisilla ilmauksilla on roolinsa identiteetin muodostumisessa.

Tämän alaluvun tyyppisten paikanilmausten määrä aineistossa on pieni. Erilaisia substantiiveja ilmenee alle kymmenen, toisaalta osa niistä toistuu eri kannattajaryhmien sanoituksissa. Vaikka ilmauksia ei määrällisesti paljoa olekaan, on niiden merkitys olennainen niiden kiinnittäessä laulut jalkapalloon. Lisäksi ne rakentavat identiteettiä vaikkapa menestymisen kautta: esimerkiksi *Euroopasta* puhuttaessa joukkue on menestynyt Suomessa erinomaisesti, sillä vain muutama joukkue kaudessa pääsee pelaamaan Eurokilpailujen karsintoja.

4.3.3 Kannattajaelämä

Kolmas paikanilmauksiin liittyvä ryhmä on kannattajaelämään liittyvät paikat. Tämä ryhmä sisältää niin appellatiiveja kuin propreja. Kuten edellisen alaluvun, myös tämän osion substantiivit voivat olla sekä fyysisiä että abstrakteja paikkoja. Kannattajaelämään liittyviä paikkoja, joita mainitaan chanteissa, ovat esimerkiksi kantabaarit, reissut ympäri Suomen sekä katsomot. Tällaiset ilmaukset tuovat chanteissa esiin sitä, millaisia asioita kannattajayksilöt käyvät läpi, toki osana ryhmää. Näin ollen kannattamiseen kytkeytyvät paikanilmaukset eivät niinkään kannata omaa joukkuetta, vaan luovat identiteettiä sen ympärille, mitä kannattaminen voi olla. Esittelen seuraavaksi erityyppisiä aineistosta löytyviä tapauksia.

Yhdeksi yleisemmistä alaryhmistä on mahdollista nostaa baarien nimet. Näiden ympärille on luotu jopa kokonaisia chanteja. Baarit toimivat laulujen osana omilla erisnimillään. Nimien mainitseminen luo identiteettiä, sillä kannattajien kantabaarit ovat kiinteä osa ryhmien toimintaa ja olemusta. Ne toimivat jopa toisena kotina, kokoontumispaikkana ennen ja jälkeen pelin. Ne luokittelevat ihmisiä ”meihin” ja ”muihin”. Esimerkiksi paikallisvastustajan väreissä voi olla turha yrittää kannattajien kantabaariin. Esimerkit 40 ja 41 esittelevät lahtelaisten chanttien osia, joissa mainitaan heille tärkeitä baareja.

(40) - - me tultiin voittamaan / ja kadut polttamaan / **Losen** kautta **Tirraan** rillaamaan - -

(41) Kysymys kuuluu kuka eka **loses** / matsipäivä kenen vuoro olla poses - -

Esimerkki 41 näyttää myös sen, millaisia muita paikanilmauksia chanteissa voi esiintyä: *poses* kuvaa osaltaan sitä, mitä kannattajaelämä voi olla. Vastaavia ilmauksia ovat esimerkiksi *lehet, kaduilla, terassilla, katsomo(i)ssa, kotona, duuniin, kotini, penkis, skrubuun* tai *mullissa*. Näidenkään substantiivien funktio ei ole niinkään kannattaa joukkuetta, vaan luoda kuvaa siitä, millaisena kannattajien elämä yksilöinä näyttäytyy ja millaisia seikkoja kannattamiseen liittyy. Näin ollen kannattajat luovat yhteisen chantin kautta yksilöinä identiteettiään. Heillä on mahdollisuus kokea samaistumisen tunnetta kanssatovereihinsa ja tuntea kuuluvansa osaksi tietynlaista ihmisryhmää. Tällöin tapahtuu myös erottelua ”meihin”, jalkapallokannattajiin, sekä ”muihin”. Toisiin chanteissa esiintyviin kielellisiin ulottuvuuksiin verrattuna erottelu ei siis tapahdukaan eri kannattajaryhmien välillä, vaan tämänkaltaiset ilmaukset kasaavat jalkapallokannattajat yhtenäiseksi joukoksi. Vaikka kyse onkin ennen kaikkea yksilöiden identiteetistä, rakentuu myös ryhmien identiteetti osaltaan samalla: Vastaavat substantiivit kertovat siitä, mitä oikein ollaankaan tekemässä. Se on kuitenkin olennainen osa omaa identiteettiä. Esimerkit 42 ja 43 osoittavat, kuinka edellä mainittuja ilmauksia hyödynnetään chanttien osana.

(42) En tahdo palata / En **kotiin** palata / En aamulla **duuniin** herätä. / Jäädään tänne laulamaan / Teidän oluet juodaan / Eikä koskaan **kotiin** palata!

(43) Oo-o-o / **Kotona, vieraisa** / Oo-o-o / Kentäl, **katsomossa** - -

Osa kannattamista koskevista paikanilmauksista liittyy matkustamiseen. Vieraspelit ovat osa kannattamista ja osa saattaakin pitää reissuja mielekkäimpänä osana. Näinpä on luonnollista, että myös matkaamiseen liittyviä paikanilmauksia ilmenee. Aivan kuten edellisetkin kategoriat, vastaavat substantiivit kuvastavat kannattajien elämää ja luovat heidän identiteettiään. Esimerkissä 43 esiintyvä *vieraisa* voidaan myös mieltää matkustamiseen liittyväksi sanaksi. Esimerkit 44 ja 45 esittelevät tämän lisäksi muutaman, selvemmin matkaamiseen liittyvän paikanilmauksen.

(44) Kun Lahti lähtee reissuun niin taas silloin otetaan / **bussin takapenkillä** me pullot korkataan - -

(45) - - pääkaupungista / läpi **Suomen maan** / ympäri **Eurooppaa** / sua seurataan

Kaikkienensa kannattajaelämään voidaan viitata erinäisin paikanilmauksin. Tämän lisäksi aineistoissa ilmenee monia muita kielellisiä ratkaisuja, jotka palvelevat kannattajaelämän esiintuomista chanteissa. Kaikki nämä – niin paikanilmaukset kuin muukin aines – toimivat identiteettiä vahvistavana tekijänä. Tällä kertaa jako ”meihin” ja ”muihin” ei tapahdu kannattajaryhmien välillä, vaan ryhmät muodostuvat sen ympärille, kuka kokee olevansa kannattaja.

Siirrän seuraavassa luvussa tarkasteluni adjektiiveihin. Kun olen tähän mennessä läpi ainoastaan sitä, miten omasta joukkueesta puhutaan, keskitän huomioni myös vastustajille osoitettuihin adjektiiveihin.

4.4 Adjektiivit

Adjektiiveista on mahdollista erottaa suhteellisia adjektiiveja ja absoluuttisia adjektiiveja. Suhteelliset adjektiivit ovat skalaarisia eli ne komparoituvat ja saavat intensiteettimääritteitä. (VISK § 605.) Miltei kaikki aineiston adjektiivit ovat suhteellisia. Ainoastaan kuusi eri adjektiivia on absoluuttisia, mutta on syytä ottaa huomioon, että suhteellisten adjektiivien osuus kaikista suomen kielen adjektiiveista on suurempi.

Suhteelliset adjektiivit esiintyvät aineistossa kaikissa vertailumuodoissa. Ne ovat usein positiivissävytteisiä ja kuvaavat toivottavia ominaisuuksia. Toisaalta vastustajista puhuttaessa käytetään erilaista kieltä ja tarkoituksena on kuvata sitä, millaisia huonoja, koomisia tai epätoivottavia ominaisuuksia ja piirteitä heillä on.

Seuraavaksi esittelen erityyppisten adjektiivien ilmenemistä chanteissa. Keskityn tutkimaan vertailumuotoja, yleistä assosioitumista, joka adjektiiveista syntyy, vastustajiin kohdistettavia adjektiiveja sekä esittelen aineistosta löytyvät absoluuttiset adjektiivit. Peilaan näitä identiteetin rakentumiseen.

4.4.1 Vertailumuodot

Suhteelliset adjektiivit voivat esiintyä niin positiivi-, komparatiivi- kuin superlatiivimuotoisina. Aineistossa on 45 suhteellista adjektiivia. Komparatiiveja ilmenee kuusi kappaletta, ja niitä on seinäjokisia lukuun ottamatta jokaisen kannattajaryhmän chanteissa. Toisaalta erilaisia suhteellisia adjektiiveja on SJK:n kohdalla vain viisi kappaletta. Superlatiiveja löytyy aineistosta kaikkina viisi kappaletta, eikä näitäkään näy SJK-kannattajien chanteissa.

Positiivimuotoiset adjektiivit ovat sävyltään myönteisiä. Niillä pyritään ilmaisemaan, että oma seura tai kaupunki on arvostettava, pätevä ja merkityksellinen. Kun adjektiivien kuvaamat entiteetin piirteet ovat positiivisia ja tavoiteltavia, seura näyttäytyy hyvässä valossa. Lisäksi valitut adjektiivit ilmaisevat kollektiivisen puhujan asennoitumista seuraa kohtaan. Onkin luonnollista, että suhteelliset adjektiivit ovat sävyltään positiivisia, olivat ne sitten missä vertailumuodossa tahansa: omaa seuraa kannatetaan ja se nähdään erinomaisena. Suhteellisten adjektiivien luonteen takia seuraa onkin

mahdollista kuvata puhujan omaan asennoitumiseen ja arvioon pohjautuvin adjektiivein. Vaikka joukkue olisikin sarjassaan viimeinen, voivat kannattajat kuvata sen omasta suhtautumisestaan käsin esimerkiksi *hyväksi*. Esimerkit 46, 47 ja 48 esittelevät, millaisia positiivimuotoisia suhteellisia adjektiiveja kannattajaryhmät käyttävät chanteissaan.

(46)- - Sinimusta FC Inter **ylivertainen** / **ylivertainen** FC Inter on / Sinimusta FC Inter **ylivertainen**

(47)- - Stadis on vain yksi jengi / **Vanha kunnan** HJK

(48)- - Oi Lahti on niin **ihana** / siel on bissee, **hauskaa** ja äfsee / Oi Lahti on niin **ihana** - -

Esimerkistä 34 käy ilmi myös se, kuinka suhteellinen adjektiivi saa edelleen intensiteettiadverbin *niin*, joka voimistaa ”ihanuuden” astetta.

Positiivimuotojen rinnalla chanteissa esiintyy myös komparatiivissa ilmeneviä adjektiiveja. Myös komparatiivien kohdalla pätee sama kuin positiivien: suhteelliset adjektiivit ilmaisevat puhujan arviota entiteetin luonteesta. Kun kannattajat laulavat joukkueensa olevan kauniimpi, on kyseessä heidän subjektiivinen käsityksensä. Ei ole olemassa mitään sellaista mittayksikköä, jolla voitaisiin mitata jalkapalloseuran ”kauneuden” aste. Niinpä kannattajajoukot tekevät vertauksensa muihin seuroihin ja joukkueisiin, jotka he – totta kai – kokevat huonommaksi kuin omansa. Komparatiivimuotojen hyödyntäminen onkin keino ilmaista oman joukkueen yliveraisuutta toisiin nähden. Kannattajat asemoivat kannattamansa entiteetin ylemmäksi kuin sen lajitoverin. Samalla identiteetti rakentuu sen ajatuksen ympärille, että seura on muiden yläpuolella.

Toisaalta on syytä kiinnittää huomiota siihen, että aineistossa esiintyvät komparatiivimuodot saavat yhtä poikkeusta lukuun ottamatta edelleen kieltoisanan. Tällöin komparatiivin merkitys muovautuu superlatiivin. Kun ei ole olemassa parempaa joukkuetta, on siis kyseinen joukkue paras. Varsinaisia komparatiiveja aineistossa ei siis ole, vaan kieltoisanan kanssa ilmenevät komparatiivimuodot ovat enemmänkin luettavissa superlatiiveiksi. Superlatiivit ovatkin selvin tapa ilmaista oman joukkueen ainutlaatuinen asema.

Esimerkeistä 49 ja 50 käy ilmi, millaisia komparatiiveja aineistossa ilmenee ja miten myös komparatiivit ovat sävyltään positiivisia.

(49) - - Vuodest toiseen sua seurataan / ei **parempaa** oo päällä maan

(50) - - Stadin suurin, Stadin kaunein / ei mulle Klubia **rakkaampaa** oo - -

Superlatiivien käyttö asemoi entiteetin arvoasteikon ylimmäksi. Toki kyse on tässäkin tapauksessa suhteellisista adjektiiveista, joten määrittely on subjektiivista. On selvää, että kannattajaryhmät kokevat oman joukkueensa *parhaaksi*, *kauneimmaksi* tai *rakkaimmaksi*. Mutta superlatiivien hyödyntäminen chanteissa ei ainoastaan asemoi ja arvostele, vaan luo kollektiivista identiteettiä ja omakuvaa. Yhteinen kokemus yliveraisuudesta luo ryhmälle kuvan itsestään ja joukkueestaan ja kun samaa narratiivia toistetaan, tulee siitä osa omaa ideologiaa.

Superlatiivien hyödyntäminen on luontevaa ainakin kahdesta syystä: kaikki haluavat olla parhaita, sillä lajissa kilpaillaan, ja kannattajat kokevat, että oma joukkue on esimerkiksi kaikista rakkain, mikä selittyy luonnollisella kannattajan ja seuran välisellä siteellä. Superlatiivit ovat myös osaltaan jakamassa seuroja ja ihmisiä sisä- ja ulkoryhmiin.

Esimerkit 51 ja 52 osoittavat, miten superlatiiveja ilmenee myös klassisessa muodossaan. Esimerkissä 51 adjektiiviksi saa myös eteensä intensiteettimäärittteen.

(51) On mejjän lose kaikista **kaunein** / vaik 'nolan loses bilisipöytä ois - -

(52) On meillä Suomen **paras** joukkue / HJK, se on HJK - -

Näyttää siis siltä, että aineiston suhteelliset adjektiivit pyrkivät luomaan mahdollisimman hyvän kuvan välittämättä siitä, missä vertailumuodossa ne ilmenevät. Toisaalta aina näin ei ole, ja esittelenkin seuraavaksi, kuinka joillakin adjektiiveilla kuvataan vastustajia.

4.4.2 Vastustajaan kohdistetut adjektiivit

FC Lahden chanteista löytyy muutamia adjektiiveja, jotka muusta aineistosta poiketen assosioituvat negatiivisiin piirteisiin. Nämä ilmaukset on kohdistettu oman joukkueen sijasta vastustajille ja heidän kannattajilleen. Adjektiivit ovat deskriptiivisen luonteensa ansiosta oivia luomaan halutun – eli

heikon – kuvan vastustajasta. Ilmaukset luovat myös eroa ryhmien välille. Lahtelaiset asemoivat itsensä parempaan asemaan ja ilmaisevat olevansa itse erilaisia kuin millaisena vastustajat kuvataan. Toki nämäkin adjektiivit ovat suhteellisia eli niiden arvoasteikko on subjektiivinen.

Negatiivissävytteiset adjektiivit saattavat olla alatyylisiä, kuten *vammainen* tai *paska*. Niitä ei kuitenkaan esiinny taajaan, vaan ilmentymät rajoittuvat vain yksittäisiin, tietyille vastustajalle osoitettuihin chanteihin.

Esimerkissä 53 näkyy, kuinka FC Lahden kannattajat hyödyntävät negatiiviseksi mielletäviä adjektiiveja. *Hiljaista* on kontekstissaan epätoivottava asia, ja tällä ilmauksella lahtelaiset tekevät ero HJK-kannattajiin, jotka esitetään ”huonompina”.

(53) - - teilt suusta valuu kuola / on touhu **vammasta** / on jäseniä satoja / mut matseis **hiljasta**

Vastustajille osoitettavat adjektiivit eroavat siis selvästi siitä, millaisia sanoja käytetään omasta seurasta, joukkueesta ja kannattajaryhmästä puhuttaessa. Molemmissa tapauksissa liikutaan tietyllä tavoin ääripäissä: asioita kuvataan suhteellisin adjektiivein mahdollisimman hyväksi tai huonoiksi.

4.4.3 Absoluuttiset adjektiivit

Käyn luvun lopuksi läpi aineistossa ilmenevät absoluuttiset adjektiivit. Absoluuttiset adjektiivit ilmaisevat absoluuttisia ominaisuuksia. Entiteetillä joko on tai ei ole jotakin ominaisuutta. Tämänkaltaiset adjektiivit eivät pääosin saa edelleen intensiteettimääritteitä eivätkä ne komparoidu. (VISK § 606.) Suhteellisiin adjektiiveihin verrattuna kyse on siis enemmän objektiivisesta olemisesta tai olemuksesta.

Aineistossa esiintyvät absoluuttiset adjektiivit ovat jaettavissa neljään eri ryhmään. Näille kaikille yhteistä on se, että ne joko pätevät kokonaan tai eivät ollenkaan. Adjektiivien merkitys ei myöskään muutu, vaikka niiden yhteydessä ilmenevä substantiivi vaihtuisikin.

Ensimmäiseksi ryhmäksi olen erottanut paikalliseen alkuperään viittaavan adjektiivin. Näitä esiintyy aineistossa yksi kappale, *stadilainen*. ilmaus ilmenee vastustajasta puhuttaessa. Adjektiivi kuvaa siis vastustajan kuulumista tiettyyn paikalliseen ihmisryhmään. Näin ollen chantin sanat ovat suunnattuja tietyille joukkoille. Aineiston tapauksessa absoluuttisen adjektiivin yhteyteen on lisätty negatiivissävytteisiä ilmauksia. Esimerkki 54 näyttää, kuinka paikalliseen alkuperään viittaavaa adjektiivia hyödynnetään osana chantin puhujarakennetta.

(54) Sinivalkoinen, raitapaitainen / HJK paskakasa **stadilainen**

Toiseksi ryhmäksi olen nostanut ikään viittaavan adjektiivin *satavuotiaana*. Se kuvaa laulun puhujan asennoitumista kannattamiseensa ja seuraansa. Esimerkistä 55 käy ilmi, kuinka absoluuttinen adjektiivi sisältyy chanttiin.

(55) - - Oon Itäpäädyssä / Kai vielä **satavuotiaana** oon Itäpäädyssä!

Esimerkin tapauksessa adjektiivi saa eteensä adverbien *vielä*, joka voimistaa adjektiivin merkitystä ja ilmaisee puhujan suhtautumista. Kun puhuja implikoi toivovansa olevan katsomossa seuraamassa oman joukkueensa pelaamista vielä vanhana, on absoluuttinen adjektiivi mukana rakentamassa tietynlaista identiteettiä. Vaikka *satavuotiaana* onkin absoluuttinen kuvaus entiteetin luonteesta, voidaan sitä semanttisessa mielessä, konteksti huomioon otettuna, pitää vastaavana kuin adjektiivia *vanha*. Iän osoittava absoluuttinen adjektiivi vahvistaa kuitenkin viestiä ja tekee siitä ytimekkäämmän.

Kolmas ryhmä sisältää adjektiivit *ikuinen* ja *ilmainen*. Nämä eivät ilmaise ikää, materiaalia, väriä, alkuperää tai kuuluvuutta, vaan ovat sellaisia absoluuttisia adjektiiveja, jotka saavat asteikottomia vastakohtapareja, kuten *ohimenevä* tai *maksullinen*. Näillä yhteistä on myös se, että jokin entiteetti on esimerkiksi joko kokonaan ilmainen tai ei ollenkaan. Adjektiivit *ikuinen* ja *ilmainen* luovat osaltaan identiteettiä, sillä ne kuvastavat, että entiteetti – seura tai joukkue – on jotakin tai jonkinlainen. Myös jälkimmäinen luo kieltolauseen osana kuvaa periksiantamattomasta ryhmästä, kuten esimerkiksi 56 ilmenee. Myös esimerkki 57 ilmentää absoluuttisen adjektiivin esiintymistä.

(56) - - Ei pinnaakaan **ilmaiseksi** saa / muut meiltä milloinkaan - -

(57) HJK Helsinki / suurin ja kaunein on / HJK Helsinki / **ikuiset** mestarit

Aineistossa esiintyy myös adjektiiveja, jotka kuvaavat seuralle tunnusomaisia värejä. Nämä olen erottanut neljänneksi ryhmäksi. Tämänkaltaisilla adjektiiveilla tehdään eroa muihin joukkueisiin ja seuroihin, sillä väriyhdistelmät ovat saman sarjan sisällä yleensä omalaatuisia tai vähintään konteksti paljastaa, mistä seurasta puhutaan. Värien ilmaiseminen onkin suhteellisen vahva keino identifioitua. Esimerkki 58 osoittaa, kuinka Seinäjoen Jalkapallokerhon kannattajat hyödyntävät värejä kuvaavia adjektiiveja chantissaan.

(58) Ylpeys koko Lakeuden, värit **musta** ja **kultainen!** - -

Absoluuttisia adjektiiveja voidaan siis hyödyntää eri tavoin. Kaikki ne kuvailevat entiteetin ominaisuuksia, joita joko on tai ei ole. Jokainen adjektiivi toimii myös identifioivassa tehtävässä.

4.5 Verbit

Niin sanottuun tavanomaiseen kielenkäyttöön verrattuna aineiston verbien suhteellinen määrä on hyvin samankaltainen. Chantit eivät siis sisällä poikkeuksellisen vähän tai paljon verbejä. Tempuksensa osalta ne ilmenevät pääosin preesensmuodossa, aika ajoin on mahdollista tavata myös imperfektejä. Verbit toimivat myös pitkälti yksin, sillä liittomuotoja, verbiliittoja, -ketjuja tai koloratiivirakenteita ei juurikaan ilmene. Aineiston verbien persoonamuotoja ovat pitkälti yksikön ensimmäinen persoona, monikon ensimmäinen persoona ja passiivi, joka toimii semanttisesti monikon ensimmäisen persoonan tavoin.

Aineistosta löytyy niin dynaamisia, kuten *voittaa*, kuin statiivisia verbejä. Aineiston statiivisia verbejä ovat esimerkiksi *rakastaa*, *tuntea* ja *tietää*. Verbit ovat semantiikaltaan sekä konkreettisia, mentaalisia että abstrakteja. On siis mahdollista sanoa, että aineisto sisältää runsaasti verbejä, joiden luonne vaihtelee. Yhteisiäkin piirteitä toki löytyy. Vaikka verbeillä kuvattavat elementit pirstaloituvat moneksi, on mahdollista muodostaa erilaisia pääryhmiä niiden tarkoitteiden mukaan. Ne voivat ilmaista joukkueen tukemista, kuvata kannattajaelämää tai kertoa vastustajasta.

Olen jakanut tämän luvun kolmeen alalukuun. Ensimmäisessä niistä keskityn mentaalisiin, usein tunteisiin liittyviin ilmauksiin, toisessa verbeihin, jotka saavat yhteyteensä kieltosanan ja kolmannessa vastustajille kohdistettuihin tapauksiin. Aineiston verbit olisi ollut mahdollista jaotella lukuisin eri tavoin, mutta keskityn edellä mainittuihin kolmeen elementtiin siitä syystä, että ne osoittautuivat jollakin tavoin kohosteisiksi, tutkimuksen aiheen osalta kiinnostaviksi sekä chanttien ytimen kannalta olennaisiksi.

4.5.1 Mentaaliset verbit

Aineistosta on löydettävissä 18 erilaista mentaalista verbiä, kun verbien kokonaismäärä on 132. Mentaalisten verbien osuus ei siis ole järin suuri, mutta niiden ilmaiset tunteet ovat olennainen osa identiteetin rakentumista. Esimerkiksi Altmanin ja Taylorin sosiaalisen läpäisyn teorian (1973) mukaan tunteiden esiin tuominen on yksi keino syventää kommunikoidijien välistä suhdetta. Voidaan ajatella, että tämänkaltaiset verbit ikään kuin paljastavat enemmän niiden esittäjästä kuin esimerkiksi valmistamista ilmaisevat konkreettiset verbit. On mahdollista tulkita kollektiivisen laulun esittäjät osaksi myös sen kuulijajoukkoa. Näin ollen suhde ei rakennu ainoastaan neutraalien katsojien, vaan myös oman joukon ja yksilöiden osalta.

Aineiston mentaaliset verbit ovat pääosin positiivissävytteisiä ja niistä useat ilmaisevat jotakin tunnetta. Tällaisia ovat esimerkiksi *riemastua*, *rakastaa* ja *humaltua* (psykkisesti). Verbeillä tuodaan esiin sitä hyvää, mitä itse peli, seura tai kannattaminen tuottaa. Näiden seikkojen aiheuttamia negatiivisia tunteita ei ilmaista lauluissa. Esimerkit 59 ja 60 osoittavat, kuinka tunteita ilmaisevat mentaaliset verbit toimivat chanttien osana.

(59) - - Oot kuin huume jota ilman elää en voi / Oi Inter mä **rakastan** sua - -

(60) - - Pelin kauneudesta **humallun** / Tätä varten eletään!

Rakastaa-verbi toistuu aineistossa useampaan kertaan. Toinen toistuva mentaaliseksi laskettava verbi on *hallita*. Merkityksensä osalta nämä kaksi verbiä eroavat toisistaan melko paljon. On kuitenkin helppo ymmärtää, miksi molemmat toistuvat eri chanteissa ja eri kannattajaryhmillä: omaa seuraa rakastetaan ja se halutaan kertoa myös muille, ja jokainen haluaa kilpaillussa lajissa – niin kentällä kuin katsomossa – olla paras eli hallita. Esimerkki 61 näyttää, kuinka *hallita*-verbiä käytetään.

(61) FC Lahti **hallitsee** / ei määrää meitä Klubi ei KTP - -

Mentaaliset verbit siis tuovat esiin tunteita, joita kannattaminen tuottaa. Ilmaukset toimivat myös osaltaan identifioivassa tehtävässä. Seuraavaksi siirryn käsittelemään aineistossa esiintyviä verbien kielto- ja kieltomuotoja.

4.5.2 Verbien kieltomuodot

Verbien kieltomuotoja aineistossa on lähestulkoon yhtä paljon kuin mentaalaisia verbejä. Niidenkään osuus kaikista verbeistä ei siis ole suuri. Kielttomuotojen tarkastelu on kuitenkin siinä mielessä kiinnostavaa, että tapaukset poikkeavat keskimääräisestä ilmaisusta.

Aivan kuten tietyt adverbit, verbien kieltomuodot voivat ilmaista pysyvyyttä. Aineistossa on sellaisia tapauksia, kuten *jätä en* tai *en vaihda*. Näillä kieltomuodoilla voidaan osoittaa, että kannattajat kulkevat joukkueen mukana pitkäikäisesti, huonoina ja hyvinä aikoina. Esimerkit 62 ja 63 esittelevät, kuinka edellä mainittuja verbejä käytetään HJK-kannattajien chanteissa. Mielenkiintoista on se, kuinka molemmat ilmauksista saavat yhteyteensä adverbien *milloinkaan*, joka toimii intensiteettimäärittäen tavoin. Viesti on siis vahva ja se rakentaa osaltaan identiteettiä kannattajasta, joka on pysyvästi seuransa tukija. Chantin muodossa sanat ylettyvät koskemaan koko ryhmää ja luomaan siitä tietynlaisen kuvan.

(62) - - Oi, HJK / Sua **jätä en** minä milloinkaan / Vuodest toiseen seuraan minne vaan - -

(63) - - Kun kerran tähän seuraan rakastuin / **en** sitä toiseen **vaihda** milloinkaan. - -

Pysyvyyden lisäksi aineistossa esiintyvillä verbin kieltomuodoilla on mahdollista tuoda esiin tietynlaista ylivertauisuutta. Tämänkaltaiset ilmaukset voivat nostattaa itseluottamusta. Kannattajat pyrkivät olemaan joukkueidensa tavoin parhaita. Sanat muokkaavat sitä, miten ihmiset näkevät tietyt ryhmät. Esimerkeissä 64 ja 65 esiintyy sellaisia verbien kieltomuotoja, joilla voidaan ilmaista ylivertauisuutta.

(64) - - Lahti, Lahti rakkaus tai kuolema / meitä **ei voi hallita** - -

(65) - - Saa vastuskin olla rautainen / **haittaa ei** se milloinkaan - -

Kolmas kieltomuodoista esiin nouseva ryhmä on kannattamiseen ja kannattajaelämään liittyvät ilmaukset, jotka toimivat samankaltaisessa tehtävässä kuin eräät aineiston paikanilmaukset. Ne tuovat esiin sitä, millaisia puolia kannattamiseen liittyy. Ne identifioivat chanttien esittäjät osaksi isoa kannattajajoukkoa, joka ei rajoitu ainoastaan samaan seuraan tai maahan, ja tekevät eroa muihin ihmisryhmiin. Esimerkit 66 ja 67 esittelevät Inter-kannattajien chanteissa ilmeneviä, kannattamiseen liittyviä verbimuotoja.

(66) - - Aina kun pelaat saavun kannustamaan / Pois en tahdo jäädä milloinkaan / Oot kuin huume jota ilman **elää en voi** - -

(67) **En tahdo palata** / **En** kotiin **palata** / **En** aamulla duuniin **herätä**. / Jäädään tänne laulamaan / Teidän oluet juodaan / **Eikä** koskaan kotiin **palata!**

Vaikka kieltomuotoja ei määrällisesti olekaan paljoa, on niiden tehtävät moninaisia. Niiden funktioissa on samoja piirteitä kuin aineiston muissakin sanaluokissa.

4.5.3 Vastustajille suunnatut verbit

Kolmas ryhmä, jonka olen aineiston verbeistä erottanut, on vastustajille kohdistetut ilmaukset. Tämänkaltaisia verbejä ilmenee aineistossa likipitään sama määrä kuin verbien kieltomuotoja tai mentaalisia verbejä. Aineiston tapaukset eivät ole jakaantuneet tasaisesti, vaan esimerkiksi seinäjokisilla ei ole yhtään vastaavaa verbiä. Vastustajille kohdistetut verbit nousevat kuitenkin aineistosta vahvasti esiin niiden tietynlaisen raflaavuuden vuoksi. Ilmausten kirjo on värikäs, mutta käsittelen seuraavaksi kahta tapausta, jotka toistuvat useamman kerran aineistossa.

Ensimmäinen toistuva tapaus on *haista*-verbin käyttö. Sitä ei voi pitää varsinaisen luovana ilmaisuna, mutta se on luonteeltaan melkoisen tehokas. Sen käyttö on ytimekästä ja viesti on hyvin eksplisiittinen. Varsinaista identifioivaa tehtävää verbillä ei ole, mutta se tekee selvää erontekoa ryhmien välille. Esimerkeistä 68 ja 69 voi nähdä, kuinka *haista*-verbiä hyödynnetään tietyissä chanteissa. Esimerkin 69 tapauksessa kokonainen chantti on rakennettu ilmauksen pohjalle.

(68) En onnellisempi mä olla vois / jos lapseni ensimmäiset sanat ois / kuuluvaan ääneen ja selkeesti / **haista** vittu klubirunkkari - -

(69) FC Lahti **haistakaa** vittu

Toinen useampaan kertaan aineistossa ilmenevä vastustajaan kohdistuva verbi on *vihata*. Myös tämän verbin luonne on hyvin eksplisiittinen. Verbi saa yhteyteensä vihattavan kohteen, jolloin se erottelee chanttia laulavan ryhmän siitä joukosta, jolle sanat on osoitettu. *Vihata*-verbi tuo haistattelun tavoin esille ryhmien välisen suhteen. Esimerkit 70 ja 71 näyttävät, millaisin tavoin ilmaus esiintyy chanteissa.

(70) Toiset jengit mul on ilmaa / Mä olen Hinaaja! / Toki **vihaan** jarruraitaa / Mä olen hinaaja! - -

(71) Mä **vihaan** Mattii ja Teppoo / Mä **vihaan** Hese ja sinappii / Mä **vihaan** Tepsii ja Interii / Mä **vihaan** kaikkee Turusta

Vaikka esittelemäni kaksi tapausta ovatkin luonteeltaan hyvin suoria, selkeitä ja yksinkertaisenakin pidettäviä, viitataan vastustajiin aineistossa myös muin tavoin. Tällaisia verbejä ovat esimerkiksi *nauretaan*, *pupeltaa*, *ei auta*, *sekoittaa*, *tahtois asua*, *ei hengittää saa*, *muuttakaa*, *vaikeroi* sekä seksuaalissävytteiset *huoraat* ja *on pannut*. Kaikkinensa vastustajille osoitettujen verbien tavoite on kuitenkin pilkata vastustajaa sekä tehdä eroa ryhmien välille.

4.6 Adverbit

Adverbit voivat kuvata tapaa, paikkaa, aikaa, olotilaa ja määrää (VISK § 646). Keskityn seuraavaksi kuvaamaan, kuinka näistä kolme ensimmäistä ilmenee aineiston chanteissa.

4.6.1 Paikan adverbit

Sen lisäksi, että kannattajaryhmät kiinnittävät chantit, joukkueen ja itsensä johonkin erilaisin paikanilmauksin, käyttävät ne samaan tarkoitukseen myös adverbeja. Tällaisia paikan adverbeja on mahdollista tavata aineistosta jokaisen seuran kohdalta ja niitä on useissa eri chanteissa. Erilaisia paikan adverbeja löysin klusteroinnin yhteydessä parisenkymmentä. Näin ollen ne ovat selvästi yleisempiä kuin aiemmin omassa luvussa esitellyt paikanilmaukset. On kuitenkin selvää, että adverbien ilmaisuvoima ja identifioiva vaikutus on pienempi kuin esimerkiksi paikan nimeävillä propreilla.

Paikan adverbit toimivat aineistossa pääosin kahdessa eri tarkoituksessa. Ne ilmaisevat kannattajaryhmän olemista paikalla tai sen kiertämistä joukkueen perässä. Tämän lisäksi löytyy adverbeja, kuten *päin*, jotka ovat täydentämässä lausumia.

Yleisimmät lokatiiviset ilmaukset ovat luokiteltavissa demonstratiivisiksi proadverbeiksi. Etenkin sana *täällä* ilmenee useamman eri kerran aineistossa. Kannattajaryhmät ilmaisevat sen avulla oman preesensinsä ja kiinnittävät chantin konkreettiseen ympäristöön. Koska kannattajajoukot tahtovat usein olla paikalla jokaisessa mahdollisessa tilaisuudessa runsaslukuisena ja äänekkäänä, on *täällä*-proadverbin hyödyntäminen mahdollisuus ilmoittaa muille kuulijoille läsnäolostaan. Sen lisäksi sillä voidaan vaikuttaa omaan identiteettiin: me olemme täällä, jälleen. Esimerkit 72 ja 73 esittelevät *täällä*-adverbin hyödyntämistä. Varsinkin esimerkistä 73 voi myös havaita, miten ilmaus on osaltaan vaikuttamassa identiteetin syntyyn toistakin kautta. Sen tarkoituksena on ilmaista, kuinka laulun

puhujia ilmestyy aina samaan paikkaan, peliin, yhä uudelleen. Käynnit kerrostuvat ja identiteetti vahvistuu.

(72) Kerho! Kerho! On Klopit **täällä** taas! / Kerho! Kerho! On Klopit **täällä** taas! - -

(73) Mut **täällä** vieläkin mä luudaan tietenkkin, sjungaan puolest klubin, puolest helsingin - -

Samankaltainen merkitys voidaan luoda myös kiellolla ja *pois*-sanalla. Tämä on toisaalta harvinaisempi ratkaisu ja ilmenee vain yhdessä chantissa. Esimerkki 74 osoittaa, kuinka lahtelaiskannattajat pyrkivät luomaan edellisten esimerkkien kanssa vastaavanlaisen merkityksen.

(74) Me ei mennä **pois** / me ollaan Lahti Boys / me ei mennä täältä minnekään - -

Joukkueen perässä kulkemiseen liittyvien ilmausten varianssi on suurempi. Tässäkin saatetaan hyödyntää proadverbeja, kuten sanaa *siellä*. Yleisempiä ovat kuitenkin reittiin viittaavat ilmaukset, kuten *läpi* tai *ympäri*, minkä lisäksi myös sijainnin ilmaiseva adverbi *kaikkialle* toistuu. Kaikki tämänkaltaiset adverbit pyrkivät kuitenkin viittaamaan siihen, että kannattajat seuraavat joukkuetta minne vain, mikä koetaan arvokkaana piirteenä. Vastaava merkitys voidaan chanteissa luoda luettelemalla yleisempiä vieraspaikkakuntia. Molemmat keinot luovat kuvan joukkueen perässä kulkevista kannattajista, ja samalla tämä vaikuttaa kannattajien identiteettiin. Esimerkit 75 ja 76 esittelevät joukkueen perässä kulkemiseen liittyviä paikan adverbeja.

(75) Missä oot **siellä** tukeni mä annan / Värejä sun ylpeänä kannan - -

(76) - - pääkaupungista / **läpi** Suomen maan / **ympäri** Eurooppaa / sua seurataan

Etenkin esimerkki 76 tuo esiin sen, kuinka aineiston adverbien kaipaavat usein rinnalleen täydennyksiä, jotta niiden ilmaisuteho konkretisoituu. Näin ollen kaikissa tapauksissa ei voida pitää pelkkien paikan adverbien roolia olennaisena osana kuvausta ja identifioitumista, vaan niiden on toimittavana osana lausumaa. Toisaalta ne ovat olennainen osa kokonaisuutta, joka olisi täysin eri ilman niitä.

Paikan adverbien funktiona on siis useimmiten tuoda ilmi sitä, että kannattajaryhmä on paikalla ja että se seuraa joukkueen perässä. Seuraavaksi otan käsittelyyn ajan adverbien.

4.6.2 Ajan adverbbit

Paikan adverbien lisäksi aineistosta löytyy runsaasti ajan adverbeja. Ne ilmaisevat esimerkiksi toistuvuutta ja pysyvyyttä sekä nykyistä ajanhetkeä. Esittelenkin seuraavaksi nämä kaksi ryhmää lävitse esimerkkien kanssa.

Toistuvuutta ja pysyvyyttä ilmaisevat sellaiset adverbbit kuin *taas*, *aina* ja *vielä(kin)*. Nämä ilmaukset identifioivat laulujen puhujan aina samaan paikkaan, saman asian äärelle ilmestyväksi.

aina ja *vielä(kin)* kuvaavat pysyvyyttä. Ne antavat kannattajille mahdollisuuden identifioitua sellaiseksi joukkueen tukijaksi, joka pysyy seuran rinnalla pitkäikäisesti. Tämä on ihailtava ja tavoiteltava piirre. Yksilöiden lisäksi myös koko ryhmän mittakaavassa pysyvyyden ilmaiseminen on merkityksellistä ja se luo ryhmästä vahvemman kuvan.

aina esiintyy jokaisen kannattajaryhmän chanteissa ja on keskeinen adverbi. Sen käyttöä ilmentää esimerkki 77. Esimerkki 78 esittelee adverbien *vielä(kin)* käyttöä.

(77) Turha koittaa Kerho voittaa, niinkuin tanssi matsi käy! / Voitosta kun taistelemme, raikuu **aina** laulu tää! KERHO!
--

(78) -- Oon Itäpäädyssä / Oon Itäpäädyssä / Kai **vielä** satavuotiaana oon Itäpäädyssä!

Pysyvyyttä voidaan ilmaista myös adverbilla *milloinkaan*, joka ilmenee usein kieltosanan kanssa. Usein yhteydessä on verbi, jonka ilmaisema toiminta on eri tavoin epätavoiteltavaa.

taas viittaa toistuvuuteen, useampaan kertaan tapahtuvaan tilanteeseen, johon puhuja itsensä ajaa. *taas* ilmenee jokaisen kannattajaryhmän chanteissa, joillakin moneenkin kertaan, ja se on yksi aineiston yleisimmistä adverbeista. Sanan olemassaoloa voi pitää siis merkityksellisenä. Sen ilmaisuteho ja vaikutus identiteettiin on omalaatuinen, sillä muilla aineiston kielellisillä valinnoilla ei ole samoissa määrin kykyä luoda vastaavaa vaikutusta. Esimerkit 79 ja 80 ilmentävät *taas*-adverbien käyttöä.

(79) Pelipäivä, **taas** Kupittaaal saavun / Sinimustat mä kentällä nään - -

(80) Tänään, tänään! / Me voitamme **taas** / Tänään, tänään! / Me voitamme **taas** - -

Nykyinen ajanhetki voidaan tuoda esiin esimerkiksi adverbein *nyt* ja *tänään*. Ne kiinnittävät laulettavat chantit kiinni nykyhetkeen ja tuovat konkretiaa useilla eri käyttökerroilla toistuviin chantteihin. Tämänkaltaiset adverbit ovat aineistossa harvinaisempia kuin *aina* ja *taas*. Ne ilmaisevat kuulijoille kannattajien olevan paikalla juuri puhetilanteen aikana. Jo esimerkistä 80 oli mahdollista havaita, kuinka eräs chantti rakentuu *tänään*-adverbin ympärille. Olen kirjannut esimerkin uudestaan niin, että lihavointi on *tänään*-ilmentymien kohdalla. Esimerkki 82 ilmaisee vuorostaan *nyt*-sanana käyttöä.

(81) **Tänään, tänään!** / Me voitamme taas / **Tänään, tänään!** / Me voitamme taas - -

(82) - - jos pitäis kuolla **nyt** pois / mun viime toiveeni ois / nähä mastot viel taivasta päin

Aikaan yhteydessä olevat adverbit luovat siis osaltaan kuvaa chantin esittäjistä. Ne voivat sekä kuvata pysyvyyttä että tuoda nykyisen hetken esille. Viimeiseksi käsittelen tavan adverbeja, jotka laajentavat sitä vaikutelmaa, joka kannattajaryhmästä ja sen jäsenistä syntyy.

4.6.3 Tavan adverbit

Ajan ja paikan adverbeihin verrattuna tapaan viittavia adverbeja on vähäisesti. Esittelen seuraavaksi muutaman tapauksen, joiden roolia voi pitää keskeisenä osana chantteja.

ikuisesti-adverbi olisi mahdollista laskea myös ajan adverbeihin, mutta sen toiminnallisen yhteyden vuoksi olen sijoittanut ilmauksen tavan adverbien osioon. Sana ilmenee senkaltaisten verbien yhteydessä kuin *rakastan*, *vannotaan* ja *seuraan*. Näin ollen voidaan ajatella, että adverbi ilmaisemaa tapaa, jolla verbin toimintaa suoritetaan. Edellisessä luvussa esiteltyjen tapausten tavoin *ikuisesti* viittaa pysyvyyteen. Esimerkit 83 ja 84 näyttävät, kuinka *ikuisesti*-adverbia hyödynnetään chanteissa.

(83) - - Mutta silti, / suo **ikuisesti** rakastan, / FC Lahti - -

(84) - - Kehdost hautaan Sinimusta / **Ikuisesti** me nimees vannotaan

yh(d)essä-adverbi toistuu pariin kertaan. Se on luonteeltaan distributiivinen ja ilmaisee tapahtuvan yhteistoiminnallista tapaa. Adverbi siis kokoaa kannattajat yhteen ja tuo ilmi, että asian äärellä ollaan yhdessä. Yksilöistä muodostuu joukko ja chantin laulajista syntyy yhtenäinen kuva. Adverbi voi toisaalta viitata myös siihen, että kannattajat ja joukkue ovat samassa veneessä. Näin ollen kannattajaryhmä identifioituu joukkueen tukijaksi, joka seisoo yhdenvertaisena sen rinnalla. Esimerkki 85 ilmentää *yhdessä*-adverbin käyttöä.

(85) - - Inter pelaa taas ja laulaa Itäpäätty / **Yhdessä** kohtaamme voiton ja tappion.

Edellä esiteltyjen tavan adverbien ohella ilmenee myös yksittäisiä *sti*-johdoksia ja suhteellista sijaintia ilmaisevia adverbeja. Näiden rooli jää kuitenkin melko pieneksi. Kaikkinensa tavan adverbeja on aineistossa vähemmän kuin ajan tai paikan.

5 LOPUKSI

Vaikka tarkastelua siirtäisi kaupungista ja kannattajaryhmästä toiseen, samat ilmiöt toistuvat kielessä. Näitä eri ilmiöitä, jotka ilmenevät pitkälti leksikaalisella tasolla, olen pyrkinyt kuvaamaan edellisissä luvuissa. Kun erityyppiset kielelliset valinnat toistuvat eri ryhmien välillä, on syytä ajatella, että chanteilla on omat konventionsa. Ne noudattavat tiettyjä periaatteita ja rakentuvat jo tehdyn päälle. Yhtenäiset rakennepalikat tekevät niistä samanaikaisesti sekä toisteisia että tunnistettavia. Koska chantit koostuvat selvästi samanlaisista elementeistä, on perusteltua ajatella, että kielenkäyttö on harkittua ja motivoitua. Tätä tukee Thomasin (1995) näkemys siitä, että kielenkäytön takana on aina jokin syy.

Keskeisimpänä toistuvana seikkana ilmenee oman seuran ylivertaisena esittäminen. Tämä toistuu niin nominien kuin vaikkapa verbien kohdalla. Lisäksi aineistossa toistuu tietynlainen metailmaisuus, joka kohdistuu kannattajaelämän kuvaamiseen. Chantteja esittävät kannattajajoukot pyrkivät myös erottumaan muista ja luomaan kuvan itsestään ja seurastaan. Kuvan ja identiteetin muovaamiseen käytetään erilaisia kielellisiä keinoja, joita olen kuvannut edellisissä luvuissa. Chanteilla pyritään myös ilmaisemaan tunteita ja käsittelemään sosiaalisia suhteita. Tämä ilmenee vahvimmin silloin, kun viitataan vastustajaan tai osoitetaan laulu heille. Tässä ilmenee Hallidayn (1973) ajatus kielenkäytön toisesta tehtävästä (interpersonal function).

Identiteettiin ja sen rakentumiseen peilattuna tutkimukseni osoittaa, että kielelliset tekijät saavat ihmiset jakamaan itsensä ja muut erilaisiin kategorioihin, kuten Suoninen (2012) ja West & Fenstermakerkin (2002) ovat esittäneet. Ilmeistä on myös se, että tutkielmani kontekstissa identiteetti ilmenee ennen kaikkea tilanteisena identiteettinä, jonka Zimmerman (1998) on erotellut, vaikka chantteja esitetäänkin jossakin määrin vuorovaikutuksellisissa tilanteissa. Keskeisin huomioni on kuitenkin se, että chanttien esittäminen saa niihin osallistuvat henkilöt kategorisoimaan ihmisiä sisä- ja ulkoryhmiin.

Vaikka tutkielmani kykeneekin aineistoon pohjaten osoittamaan, että chanteissa esiintyvät leksikaaliset valinnat vaikuttavat identiteetin rakentumiseen, herää myös kysymys siitä, kuinka paljon voimme tietää kielen vaikutuksesta ihmiseen tai ihmisiin. Mistä voimme tietää, että jotkin valinnat vaikuttavat merkityksellisellä tavalla ihmisen kokemukseen itsestään? On kuitenkin selvää, että kieli rakentaa maailmaa ja muovaa kuvaamme eri asioista ja että eri kielellisten seikkojen vaikutus on yksilöllistä. Siinä mielessä tutkielmani ajatukset identiteetin rakentumisesta ovat yleistettyjä

kuvauksia siitä, mitä ihmisten mielissä voi tapahtua. Tätä dilemmaa kielen, mielen ja yksilöllisyyden välillä olisi syytä tarkastella lisää.

Esimerkiksi Nikulan (2000) mukaan keskustelun osapuolten on jaettava yhteisiä tietoja, jotta yhteinen merkitys voi syntyä. Tutkielmani kontekstissa chantteja on analysoitu niiden taustaoletusten pohjalta, joita itselläni on. Nostin teoriaosuudessa myös esiin Gricen ajatuksen siitä, että kuulijan on mahdollista päätellä puhujan viesti, koska puhujan tarkoitus on välittää informaatiota. Vaikka ottaisikin tämän ja yleismaailmalliset taustaoletukset huomioon, on siinä eroja, kuinka eri yksilöt tulkitsevat tietyt viestit. Näin ollen niin chanttien laulajien kuin kuulijoiden joukosta löytyy erilaisia käsityksiä siitä, mitä chanteilla tarkoitetaan ja mikä niissä on merkityksellistä. Kun tulkinnat ovat erilaisia, on syytä olettaa, että myös vaikutukset identiteettiin ovat yksilöllisiä.

Myös implisiittisyys ja eksplisiittisyys on huomioitava aihetta pohdittaessa. Kuten Liashchova (2018) toteaa, ei mikään viesti ole täysin eksplisiittinen. Kun ihmisten käsitykset kielestä ja maailmasta vaihtelevat, on myös implisiittisten viestien tulkinnassa eroja. Toisaalta monet identiteettiä rakentavat leksikaaliset ilmiöt on ilmaistu melko eksplisiittisesti, joten on mahdollista olettaa, että ainakin suurin osa niiden kuulijoista, joita myös esittäjät itse ovat, tulkitsevat viestin täysin samalla tavalla. Tähän ajatukseen on sinällään pakko nojata, sillä jos emme uskoisi sanojen välittävän tiettyjä merkityksiä, kieli tuntuisi kovin mielivaltaiselta.

Toinen mietinnän arvoinen kysymys, johon myös implisiittisyys ja eksplisiittisyys liittyy, on se, missä määrin kannattajajoukot ovat tietoisia tekemistään kielellistä valinnoista. Toisin sanoen: rakentavatko ne identiteettiään tarkoituksella kielellisten valintojen kautta? Voi ajatella, että jos viestintä on tarkoituksenmukaista, se pohjaa vahvasti eksplisiittisyyteen. Implisiittisyys taas on häilyväisempää ja varsinainen käsitys syntyy mielikuvien pohjalta. Tutkielmani osoittaa, että molempia piirteitä esiintyy. Ilman chanttien kehittäjien haastatteluja on mahdoton sanoa tarkoituksenmukaisuudesta, eikä se tutkielmani kohdalla olekaan olennaista. Vaikutuspyrkimykset ovat kuitenkin suunta, jossa riittäisi jatkossa tutkittavaa.

LÄHTEET

AAPALA, KIRSTI 2019: Sanakirjantoimittajan työpöydällä: niin. Kotus. https://www.kotus.fi/sanakirjat/suomen_murteiden_sanakirja/ajankohtaista_suomen_murteiden_sanakirjassa/sanakirjantoimittajan_tyopoydalla_niin.29763.news (19.4.2024).

AARIKKA, LOTTI 2023: *Murre ja sen tutkimus: Näkökulmia fennistisen murteentutkimuksen historiaan ja kieli-ideologioihin 1871–2017*. Turku: Turun yliopisto.

ALTMAN, IRWIN – TAYLOR, DALMAS A. 1973: *Social penetration: the development of interpersonal relationships*. New York: Holt, Rinehart and Winston.

CHANDLER, DANIEL 1994: Semiotics for beginners. <http://visual-memory.co.uk/daniel/Documents/S4B/sem02.html> (19.4.2024).

CULIOLI, ANTOINE – LIDDLE, MICHEL – STONHAM, JOHN T. 1995: *Cognition and representation in linguistic theory*. Amsterdam; Philadelphia: J. Benjamins.

FATONI, NUR ROCHMAN – SANTOSI, RIYADI – DJATMIKA 2020: Analysis of Textual Meaning on Lyrics of Supporter’s Chant to Support Football Players in English Premier League – *PAROLE: Journal of Linguistics and Education* 10 s.146–155.

GRICE, H. PAUL 1975: Logic and conversation – Peter Cole & Jerry L. Morgan (toim.) *Syntax and semantics 3: speech acts* s. 41–58. New York: Academic Press.

HAAPALA, JARI 2015: ”Apinat” valmistautuvat HJK:n kohtaamiseen – ”Rakkain vastustaja”. Yle Urheilu. <https://yle.fi/a/3-7928241> (5.4.2024).

HAKULINEN, AULI – VILKUNA, MARIA – KORHONEN, RIITTA – KOIVISTO, VESA – HEINONEN, TARJA – ALHO, IRJA 2004: *Iso suomen kielioppi*. Helsinki: Suomalaisen kirjallisuuden seura. Verkko-versio, <https://kaino.kotus.fi/visk/etusivu.php> (5.4.2024).

HALLIDAY, M. A. K. 1973: *Explorations in the functions of language*. London: Arnold.

HEINONEN, HARRI 2005: *Jalkapallon lumo: tutkimus suomalaisesta Everton-faniudesta*. Jyväskylä: Atena.

HERD, KATARZYNA – LÖFGREN, JAKOB 2020: Mocking Others, Parodying Ourselves: Chants and Songs Used in Swedish Football – *Canadian journal for traditional music* 47 s.11–33.

HOFFMANN, THOMAS 2015: Cognitive Sociolinguistic Aspects of Football Chants: The Role of Social and Physical Context in Usage-based Construction Grammar – *Zeitschrift für Anglistik und Amerikanistik* 63 (3) s. 273–294. Berlin: De Gruyter.

HOGNESTAD, HANS K. 2012: What is a Football Fan? – Roy Krøvel & Thore Roksvold (toim.) *We Love to Hate Each Other* s. 25–44. Göteborg: Nordicom.

HUDDLESTON, WILLIAM 2022: Kicking off: Violence, honour, identity and masculinity in Argentinian football chants – *International review for the sociology of sport* 57 s.34–53.

HURTTA, HEIKKI 2005: Mitä murretta Helsingissä puhutaan? Helsingin Sanomien Kieli-ikkuna. <https://www.hs.fi/kulttuuri/art-2000004316239.html> (19.4.2024).

ITKONEN, HANNU – NEVALA, ARTO 2007: *Kuningaspelin kentät: jalkapalloilu paikallisena ja globaalina ilmiönä*. Helsinki: Gaudeamus.

- KETTUNEN, LAURI 1940: *Suomen murteet III A. Murrekartasto*. Helsinki: Suomalaisen kirjallisuuden seura.
- KORHONEN, TUULIA 2015: Forza HJK ei omiaan hylkää – ”Tosifani kannattaa niin huonoina kuin hyvinä iltoina”. Yle Urheilu. <https://yle.fi/a/3-8108407> (5.4.2024).
- LÉVI-STRAUSS, CLAUDE 1968: *Structural anthropology*. Lane: London.
- LIASHCHOVA, LIUDMILA 2018: *The Explicit and the Implicit in Language and Speech*. Newcastle-upon-Tyne: Cambridge Scholars Publishing.
- MIELIKÄINEN, AILA – PALANDER, MARJATTA 2002: Suomalaiset murreasenteista – *Sananjalka* 44 s.86–109
- MORTIMER, GAVIN 2012: *A History of Football in 100 Objects*. London: Serpent’s Tail.
- NIEMINEN, TOMMI 1999: Kieli ja vaihtelu sosiolingvistiikassa – Urho Määttä, Pekka Pälli & Matti K. Suojanen (toim.) *Kirjoituksia sosiolingvistiikasta* s. 1–22. Tampere: Tampereen yliopisto.
- NIKULA, TARJA 2000: Pragmaattinen näkökulma kieleen – Kari Sajavaara & Arja Piirainen-Marsh (toim.) *Kieli, diskurssi & yhteisö* s. 331–358. Jyväskylä: Soveltavan kielentutkimuksen keskus.
- NUOLIJÄRVI, PIRKKO – LAPPALAINEN, HANNA 2020: Sosiolingvistiikka – Milla Luodonpää-Manni, Markus Hamunen, Reetta Konstenius, Matti Miestamo, Urpo Nikanne & Kaius Sinnemäki (toim.) *Kielentutkimuksen menetelmiä* s. 864–895. Helsinki: Suomalaisen Kirjallisuuden Seura.
- NUOLIJÄRVI, PIRKKO 2000: Sosiolingvistiikka kielentutkimuksen kentässä – Kari Sajavaara & Arja Piirainen-Marsh (toim.) *Kieli, diskurssi & yhteisö* s. 13–38. Jyväskylä: Soveltavan kielentutkimuksen keskus.
- POWER, MARTIN J. – WIDDOP, PAUL – PARNELL, DAN – CARR, JAMES – MILLAR, STEPHEN R. 2020: Football and politics: the politics of football – *Managing leisure* 25 s. 1–5.
- SAASTAMOINEN, MIKKO 2006: Minuus ja identiteetti tutkimuksen haasteina – Pertti Rautio & Mikko Saastamoinen (toim.) *Minuus ja identiteetti: sosiaalipsykologinen ja sosiologinen näkökulma* s.168–178. Tampere: Tampere University Press
- SAUSSURE, FERDINAND DE – BALLY, CHARLES – SECHEHAYE, ALBERT – RIEDLINGER, ALBERT 1983: *Course in general linguistics*. London: Duckworth.
- SCHOONDERWOERD, PIETER 2011: ‘Shall we sing a song for you?’: mediation, migration and identity in football chants and fandom – *Soccer and society* 12 s.120–141.
- SIUKONEN, MARKKU – RANTALA, RISTO 2006: *Kaikki urheilusta*. Helsinki: Otava.
- SUOMEN PALLOLIITTO: Harrastamisen tulee olla kaikille mahdollista – ”Vastuullamme on löytää keinot kustannusten hillitsemiseen”. <https://www.palloliitto.fi/ajankohtaista/harrastamisen-tulee-olla-mahdollista-kaikille> (18.4.2024).
- SUONINEN, EERO 2012: Identiteetin rakentuminen – Arja Jokinen, Kirsi Juhila & Eero Suoninen (toim.) *Kategoriat, kulttuuri ja moraalit: johdatus kategoria-analyysiin* s. 89–130. Tampere: Vastapaino.
- THOMAS, JENNY 1995: *Meaning in interaction: an introduction to pragmatics*. London: Longman.
- TIETEEN TERMIPANKKI: Filosofia: implikatuuri.
<https://tieteentermipankki.fi/wiki/Filosofia:implikatuuri> (5.4.2024).

TIETEEN TERMIPANKKI: Kielitiede: pragmatiikka.
<https://tieteentermipankki.fi/wiki/Kielitiede:pragmatiikka> (5.4.2024).

TIETEEN TERMIPANKKI: Kielitiede: puhetilanne.
<https://tieteentermipankki.fi/wiki/Kielitiede:puhetilanne> (5.4.2024).

TIETEEN TERMIPANKKI: Kielitiede: variantti. <https://tieteentermipankki.fi/wiki/Kielitiede:variantti> (5.4.2024).

VERSCHUEREN, JEF 1999: *Understanding pragmatics*. London: Arnold.

WEST, CANDACE – SARAH FENSTERMAKER 2002: Accountability in Action: the Accomplishment of Gender, Race and Class in a Meeting of the University of California Board of Regents – *Discourse & Society* 13 (4) s. 537-563. London: Sage.

WORLD POPULATION REVIEW: Most Popular Sport by Country 2024.
<https://worldpopulationreview.com/country-rankings/most-popular-sport-by-country> (18.4.2024).

ZIMMERMAN, DON 1998: Identity, Context and Interaction – Charles Antaki & Sue Widdicombe (toim.) *Identities in Talk* s. 87–106. London: Sage.